

T.C.

SÜLEYMAN DEMİREL ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

FİZYOTERAPİ VE REHABİLİTASYON ANABİLİM DALI

**FİZYOTERAPİ ÖĞRENCİLERİNİN KÜLTÜRLERARASI YAKLAŞIM
ÖZELLİKLERİNİN İNCELENMESİ**

Zeynel Abidin ÇAPA

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Ferdi BAŞKURT

Tez no: 183

ISPARTA-2019

KABUL ve ONAY SAYFASI

Sağlık Bilimleri Enstitü Müdürlüğüne;

Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü **Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı** çerçevesinde yürütülmüş olan bu çalışma, aşağıdaki jüri tarafından **Yüksek Lisans Tezi** olarak kabul edilmiştir.

Tez Savunma Tarihi: 02/07/2019

Tez Danışman : Prof. Dr. Ferdi BAŞKURT
Süleyman Demirel Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

Üye : Prof. Dr. Ferdi BAŞKURT
Süleyman Demirel Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

Üye : Doç. Dr. Zeliha BAŞKURT
Süleyman Demirel Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Serdar ARSLAN
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı

ONAY: Bu **Yüksek Lisans** tezi, Enstitü Yönetim Kurulu'nca belirlenen yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Nilgün GÜRBÜZ
Enstitü Müdürü

BEYAN

“Fizyoterapi Öğrencilerinin Kültürlerarası Yaklaşım Özelliklerinin İncelenmesi” adlı Yüksek Lisans tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Lisansüstü Tez Önerisi ve Tez Yazma Yönergesi’ne uygun olarak hazırlanmıştır.

Bu tez çalışmasının kendi çalışmam olduğunu, tezin planlanmasından yazımına kadar bütün safhalarda etik dışı davranışımın olmadığını, bu tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, bu tez çalışmayla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi ve bu kaynakları da kaynaklar listesine aldığımı, yine bu tezin çalışılması ve yazımı sırasında patent ve telif haklarını ihlal edici bir davranışımın olmadığını beyan ederim.

Tezi Hazırlayan

Zeynel Abidin ÇAPA

Danışman

Prof. Dr. Ferdi BAŞKURT

TEŞEKKÜR

Yüksek Lisans eğitimimin başlangıcından, araştırmamı nihayete erdirene dek geçen sürede hiçbir zaman desteğini esirgemeyen, daima yardımlarını sunmuş olan kıymetli danışmanım Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölüm Başkanı Sayın Prof. Dr. Ferdi BAŞKURT'a,

Yüksek Lisans eğitimim sayesinde öğrencisi olma şansını yakaladığım ve bizlere güzel örnek teşkil eden Sayın Doç. Dr. Zeliha BAŞKURT'a,

Veri toplama aşamasında yardımcı olan Sayın Doç. Dr. Ferruh TAŞPINAR'a,

Kendisi akademik dünyaya adım atmadan önce mesai arkadaşı olma gururunu yaşadığım, her daim yardım ve desteklerinden istifade ettiğim sevgili dostum Araştırma Görevlisi Sayın Uzm. Fzt. Mesut ERGAN'a,

Başta annem, babam, ağabeyim ve kardeşlerim olmak üzere maddi ve manevi desteklerini hep yanımda hissettiğim çok kıymetli ve geniş ailemin tüm fertlerine,

İş, eğitim ve sosyal hayatımın her alanında kendilerinden güç aldığım sevgili eşim Saliha'ya, biricik çocuklarım Hiranur'a ve Süleyman'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

“Hayatı maddi imkânsızlıklarla geçmesine rağmen “İlim fakirlikte servet, zenginlikte ziynettir.” düsturunca okumaktan hiçbir zaman vazgeçmemiş bir tababet mensubu olan dedem merhum İbrahim YILDIZ'a ithaf ediyorum.”

Zeynel Abidin ÇAPA

Isparta, 2019

İÇİNDEKİLER

BEYAN.....	iii
TEŞEKKÜR.....	iv
İÇİNDEKİLER.....	v
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ.....	viii
TABLolar DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER.....	3
2.1. Kültür Kavramı.....	3
2.1.1. Kültürün Tanımı	3
2.1.2. Kültürün Özellikleri.....	4
2.1.2.1. Kültür Öğrenilir	5
2.1.2.2. Kültür Tarihi ve Süreklidir	5
2.1.2.3. Kültür Toplumsaldır	5
2.1.2.4. Kültür Bütünleştiricidir	5
2.1.2.5. Kültür Değişir	6
2.1.3. Kültürün Katmanları	6
2.1.3.1. Değerler	7
2.1.3.2. Gelenekler	7
2.1.3.3. Kahramanlar	7
2.1.3.4. Semboller.....	7
2.1.4. Kültürü Oluşturan Faktörler	8
2.1.4.1. Dil	8
2.1.4.2. Din	8
2.1.4.3. Değerler	8
2.1.4.4. Normlar	8
2.1.4.5. Simgeler	9
2.1.4.6. Tutumlar	9
2.1.4.7. Örf ve Adetler	9
2.1.4.8. Yasalar.....	9

2.1.4.9. Ahlak Kuralları	9
2.2. Kültürel Çeşitlilik.....	10
2.2.1. Çokkültürlülük ve Kültürlerarasılık	10
2.2.2. Kültürlerarası Duyarlılık	11
2.2.2.1. Öz Kavram.....	11
2.2.2.2. Açık Fikirlilik	11
2.2.2.3. Peşin Hükümlü Olmama	12
2.2.2.4. Sosyal rahatlık	12
2.2.3. Etnikmerkezcilik.....	12
2.2.4. Kültürlerarası Adaptasyon.	13
2.3. Kültürel Yeterlilik	13
2.4. Kültürlerarası İletişim.	14
2.5. Kültürel Açından Sağlığa Bakış.....	14
2.6. Kültürlerarası Fizyoterapi.	16
3. GEREÇ ve YÖNTEM.....	17
3.1. Araştırmanın Tipi	17
3.2. Kullanılan Gereçler	17
3.2.1. Öğrencilerin Kişisel Bilgileri.....	17
3.2.2. Deneyimlenen Farklılıklar Anketi	18
3.2.3. Etnikmerkezcilik Ölçeği	19
3.2.4. Kültürlerarası Adaptasyon Envanteri	19
3.2.5. Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği	20
3.3. Araştırmanın Yeri ve Zamanı.....	21
3.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi	21
3.5. Veri Toplama Yöntemi ve Süresi.....	22
3.6. Verilerin Analizi ve Değerlendirme Teknikleri.	22
3.7. Süre ve Olanaklar	23
3.8. Etik Açıklamalar.	23
4. BULGULAR.....	24
5. TARTIŞMA	37
6. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	47
7. ÖZET.....	50

ABSTRACT	51
KAYNAKLAR	52
EKLER	59

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

BTS : Büyük Türkçe Sözlük

SPSS : Statistical Package for Social Science for Windows

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyodemografik Özellikleri.....	25
Tablo 2. Öğrencilerin Mesleki Değişkenlerinin Dağılımı.....	26
Tablo 3. Öğrencilerin Staj Esnasında Yaşadıkları Kültürel Deneyimler.....	27
Tablo 4. Öğrencilerin Farklı Kültürlere Ait Yaşadığı Deneyimler.....	29
Tablo 5. Öğrencilerin Bazı Değişkenlere Göre Etnikmerkezcilik Ölçeği Puanları Değişimi.....	31
Tablo 6. Öğrencilerin Bazı Değişkenlere Göre Kültürlerarası Adaptasyon Envanteri Toplam ve Alt Boyut Puanları Değişimi.....	32
Tablo 7. Öğrencilerin Bazı Değişkenlere Göre Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanları Değişimi.....	34
Tablo 8. Etnikmerkezcilik, Kültürlerarası Adaptasyon ve Kültürlerarası Duyarlılık Parametrelerinin Korelasyonu.....	36

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Kùltürün Katmanları.....	6
-----------------------------------	---

1. GİRİŞ

Antropolog ve sosyologların yıllar içerisinde yüzlerce çeşit tanımını yapmış olduğu kültür en genel anlamda; yaşam biçimi, maddi ve manevi unsurların bileşimi yapıp ettiğimiz her şey olarak ifade edilebilir (1).

Kültür, sağlık ve hastalığı etkileyen dinamik bir faktördür. Biyolojik ve çevresel faktörler sağlığı nasıl etkiliyorsa kültür de etkisi altına almaktadır. Bu nedenle sağlık ve hastalık algıları kültürden kültüre değişkenlik gösterir. Bahsi geçen değişkenliğin temelinde ise insanların sürdürdükleri kültürel özelliklerinin sağlık davranışlarına da sirayet etmesi yatmaktadır (2).

Farklı kültürden olan insanların birbirleriyle olan her anlamdaki etkileşimi kültürlerarasılığı ve çokkültürlülüğü ortaya çıkarmaktadır. Sağlık hizmetleri de; kültürel anlamda yeterli ve duyarlı bir biçimde, hizmet alan kişiyi görmezden gelerek değil, onun kültürüne uygun verilmelidir. Aksi halde kültürel hata ve ihmallerden yahut kişi ile sağlık profesyoneli arasındaki iletişimsizlikten kaynaklanan sağlık problemleri, teşhis ve tedavideki olumsuzluklar ve sağlık hizmet kalitesinin düşüklüğü kaçınılmaz olacaktır (1, 3).

Savaşların ve ekonomik nedenlerin yol açtığı iç ve dış göçlerin giderek arttığı, sağlık turizminin yaygınlaştığı, spor kulüplerinin kadrolarına birçok ülkeden sporcuyla dâhil ettiği günümüzde, toplumlarda kültürel çeşitlilik giderek çoğalmaktadır. Bu çeşitliliğin olduğu ortamlarda meslek icra eden fizyoterapistlerin, kültürel anlamda yeterli olmaları ve bu sayede kültürlerarası iletişimlerini ideal hale getirmeleri göz ardı edilmeyecek bir gerekliliktir. Bu nedenle fizyoterapistlerin kültürlerarası yaklaşım özellikleri incelenmeye değer bir konudur. Her sağlık profesyonelinin kültürel açıdan eğitilmesi gerektiği gibi, fizyoterapi öğrencilerinin de bu anlamda donanımlı hale gelmesi için bilimsel çalışmalara ihtiyaç vardır.

Literatürde fizyoterapi öğrencilerinin kültürlerarası duyarlılıklarının ve adaptasyonlarının her ikisinin de değerlendirildiği, elde edilen bulguların etnikmerkezcilik ve deneyimlenen kültürel farklılıklar ile sentezlendiği başka bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Bu tez çalışmasında amacımız fizyoterapi öğrencilerinin kültürlerarası yaklaşım özelliklerini tespit etmektir. Elde edilen veriler Türkiye'deki fizyoterapi ve

rehabilitasyon b6l6mlerinin verdiği eğitim içeriğinin, k6lt6rlererarası fizyoterapiyi kapsaması için gerekli reformların yapılmasına katkı sunacak, gerek hastalara sunulan fizyoterapi ve rehabilitasyon esnasında gerekse sağlığını s6rd6rmek isteyen kişilere sunulan koruyucu fizyoterapi hizmetlerinde k6lt6rlererarası etkileşimi idealize edecektir.

2. GENEL BİLGİLER

2.1. Kültür Kavramı

Kültür sistemlerinin tümü yapısal konumu ve özelliklerine göre değişebilen iç ve dış dinamiklere bağlıdır. Bu bağdan yoksun bir kültür portresi çizmek imkansızdır. Bireyin ve mensup olduğu toplumun kültürleri de dolayısıyla birbirlerine doğrudan bağlıdır. Bu bağı daha iyi anlamak için ise kültür kavramının tanımının incelenmesi gerekir (4).

2.1.1. Kültürün Tanımı

Kültüre dair, herkes tarafından kabul görececek bir tanım yapmak bugün oldukça güçtür (5). Fakat mutlak ve son halinin verildiği bir tanıma olmamakla birlikte dinamik ve değişken yapıdaki bu kavramın tanımı, farklı dilbilimciler tarafından tarih boyunca yapılagelmiştir (6). Birçok değeri barındıran kültür terimi yazarlara göre çeşitli anlamlarla yüklüdür ve yüzlerce tanımla ifade edilebilmektedir. Zamana, mekana ve irdelenen toplumun özelliklerine göre değişen kapsamı vardır (7).

Bireysel ve toplumsal yaşantıyı şekillendiren bununla birlikte birey ve toplum ile şekillenmekten de geri durmayan kültür, Büyük Türkçe Sözlük (BTS)'te yapılan tanımına göre, tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünüdür (8). Bir başka ifadeyle kültür, doğanın meydana getirdiklerine karşılık insanın meydana getirdiği, insan tarafından öğrenilip paylaşılan ve gelecek nesillere aktarılan değerler ve inançlar, tutum ve davranışlar, örf ve adetlerdir. Buradan yola çıkarak kültürün aslında kişisel, etnik ve sosyal farklılıkların nedeni olduğu söylenebilir. Gerek BTS'teki gerekse literatürdeki diğer tanımlardan da anlaşılacağı üzere kültür, bir toplumun tarihi boyunca meydana getirdiği maddi ve manevi birikimlerinin

tümünü içermenin yanı sıra bu birikimlerini oluşturma metotları ile gelecek nesillere aktarmasının usullerini de bünyesinde barındırmaktadır (9).

İnsan ve toplum düzleminde ele alınan kültürün ne olduğunu kısa maddeler halinde sıralayacak olursak;

- Bir toplumun yaşam biçimidir.
- Kişinin hissetme, inanma ve düşünme biçimidir.
- Problemleri çözme biçimidir.
- Kişinin mensubu olduğu topluluktan edindiği sosyal mirastır.
- Öğrenilen davranışların tümüdür.
- Davranışları düzenleyen normatif sistemdir.
- Doğada mevcut olana ilaveten insanın oluşturduğu her şeydir.
- Egemenlik ve meşruiyet aracıdır (10).

2.1.2. Kültürün Özellikleri

Çok çeşitli tanımların içerisinde birkaçına değinilen kültür kavramının ortak özellikleri olarak kabul edilebilecek bir takım noktalara değinilecek olursa bunlar şöyle sıralanabilir;

- Kültür toplumları birbirinden ayırmaya yarayabilecek bir tür markadır.
- Kültür topluma ait değerlerin bütünü barındırır ve taşır.
- Kültür toplumun üyeleri tarafından paylaşılır.
- Kültür dayanışmayı tesis eden temel bir yapıdır.
- Kültür öğrenilmiş davranışlardan meydana gelir.
- Kültür sosyal yapının bir yansımasıdır.
- Kültür değişkendir.
- Kültür sosyal kişiliğin meydana gelmesinde her toplum için egemendir (11).

Kültürün temelinde var olan bu özellikler başlıklar halinde de ele alınabilir.

2.1.2.1. Kültür ğrenilir

Kültür kalıtımsal değildir, kişinin doğumuyla birlikte kazanmaya başladığı davranışlardır. Herkes doğduğu ve yetiştiği toplumun kültürünü deneyimleyerek öğrenir (12).

2.1.2.2.Kültür Tarihi ve Süreklidir

Kültür yaşantı ve bilgilerden oluşan öğelerin biriktirilmesiyle oluşur ve nesiller boyu aktarılır. Bu sürekliliği sağlamada kullanılan araç ise gelenek ve greneklerdir. Sahip olunan içgüdüleri biçimlendiren ve sınırlandıran gelenek ve görenekler kültürün sürekliliğini sağlarken ona tarihi olma özelliğini da katmış olur (12).

2.1.2.3. Kültür Toplumsaldır

Kültüre ait birikimler toplumun yeleri tarafından paylaşılır. Paylaşılan bu değerler birikimini korumak ve devam ettirmek için birlik ve dayanışma gerekir. Hatta farklı yerlere gç edilmesi durumunda bile aynı kültüre mensup kişilerin birbirini bulması bu paydaşlıktan ileri gelmektedir (12).

2.1.2.4. Kültür Btnleştircidir

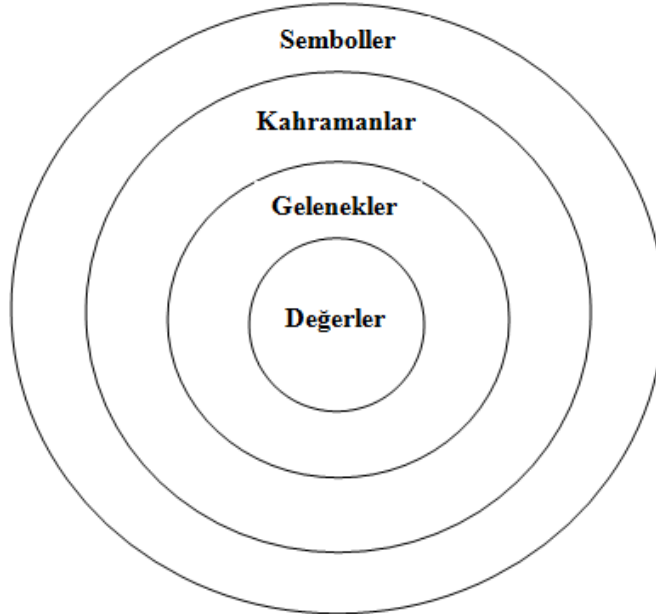
Kültür bir bütündür ve sadece bir yönünü incelemek bütünü anlamaya imkan vermeyecektir. Bir kültürü tümüyle anlamak için onu oluşturan yapıların hepsi incelenmelidir. Örneğin, ekonomik anlamda ele alınan bir kültürün siyasal parametreleri hakkında bir yargıya varılamayacaktır (12).

2.1.2.5. Kültür Değişir

Koşullar değiştikçe, yeni gereksinimler ortaya çıktıkça bunları karşılayacak yeni çözüm yolları ve düzenlemeler aranmaya başlar. Bunun bir neticesi olarak da kültür değişir. Ayrıca kültür komşulardan yayılma, ödünç alma yoluyla da değişebilmektedir. Toplumsal kontrol bu değişimlerin çok yavaş bir Şekilde meydana gelmesini sağlar (12).

2.1.3. Kültürün Katmanları

Öğrenilen ve göreceli bir kavram olan kültür bazı katmanlardan oluşmaktadır. Bu katmanlar derinden yzeysele olmak üzere değerler, gelenekler, kahramanlar ve semboller olarak sıralanmaktadır. Hofstede, kültürün katmanlarının tıpkı bir soğanın katmanları gibi olduğu benzetmesini yapmıştır (Şekil 1). Bir kültürün kolayca anlaşılabilen özellikleri olduğu kadar, yeterince tanımaya çalışmadan anlaşılması gç örgülerinin de olduğu bu katmanlara bakıldığında anlaşılacaktır (13).

Şekil 1: Kültürün Katmanları

Hofstede G, Hofstede GJ, Minkov M. Cultures and Organizations: Software of the Mind. Ebook: McGraw Hill, 2010: p. 8.'den uyarlandı.

2.1.3.1. Değerler

Gelişim psikologlarına göre bireyin çocukluğunda inşası tamamlanan değerler bütünü, daha sonraki zamanlarda değiştirilmesi oldukça güç yapılardır. Birey çoğu zaman bu değer yargılarının neler olduğunu bilmez ancak olaylar karşısında gösterdiği refleksler bu değerlerin yansımalarıdır (13).

2.1.3.2. Gelenekler

Değerler katmanının etrafında yer alan gelenekler, kültürel olguların sürekliliğini koruması için toplumdaki fertlerin gerekli gördüğü ve bizzat gerçekleştirdikleri fiillerdir. Dini bayramlar, selamlama ve saygı gösterme biçimleri buna somut örneklerdir (13).

2.1.3.3. Kahramanlar

Bir üst katman olan kahramanlar ise o kültürün özelliklerini kendinde barındıran, hayatta olan veya olmayan, liderler, savaşçılar, sanatçılar gibi topluma mal olmuş örnek kişilerdir (13).

2.1.3.4. Semboller

En üst katmanda yer alan semboller ise aynı kültürü paylaşan bireyler tarafından fark edilip anlaşılabilen söz, mimik ve objelerdir (13). Beş duyu ile algılanabilmesi daha mümkün olan bu katman çoğunlukla ve basitçe değişime uğrayabilir. Değişime uğraması en zor olan katman ise en derinde yer alan değerler katmanıdır (14).

2.1.4. Kùltürü Oluşturan Faktörler

Toplumların yaşam Şekilleri kendine özgü olduğundan kùltürleri de özgün olmaktadır. Fakat soyut bir kavram olan kùltür, her ne kadar kendi toplumuna özgü olsa da diğer toplumların kùltürleri gibi temel faktörlerden meydana gelir. Her kùltür için farklı önem derecelerine sahip faktörler Őunlardır (4).

2.1.4.1. Dil

Kùltürün öğrenilmesi, mensupları arasında iletişime geçilmesi, sosyal ve beşeri ilişkileri düzenlemesi ve geleceğe aktarılması aşınsından en asli unsur dildir (15).

2.1.4.2. Din

Bütün toplumlar bir dine mensup olmuştur. Aynı dinin mensubu fertler ortak duygu ve inançlara sahip olurlar. Bu inançların benzerliği arttıkça kùltür inançları da doğru orantılı olarak artacaktır (16).

2.1.4.3. Değerler

Düşünce ve davranışlarda bir ölçü olan değerler toplumlara göre farklı olabilir. Bu farklılığı anlamak için zıt kavramlardan yararlanılabilir. Örneđin, bir kùltüre göre iyi olarak nitelendirilen insan başka bir kùltüre göre kötü olarak nitelendirilebilir (17).

2.1.4.4. Normlar

Normlar fertlerin uyması gereken emir ve kuralları ifade eder. Kùltürel değerlere dayanır, bir Őeyin doğru mu yanlış mı olduğunu belirleyip davranışları organize eder (5).

2.1.4.5. Simgeler

Her toplum bazı simgelere sahiptir. Belirli ses ve işaretlerden oluşan dil, birliği tesis eden bayrak, dini semboller buna verilebilecek örneklerdir. Lider kişilerin bir özelliği de bu simgeleri etkin bir şekilde kullanmalarıdır (11).

2.1.4.6. Tutumlar

Fikir, olay, insan, nesne ve kurumlara karşı nasıl tepki verileceği, ne gibi tavır takınılacağı, ne şekilde karar ve hüküm verileceği tutumlar tarafından belirlenir (18).

2.1.4.7. Örf ve Adetler

Toplumdaki fertlerin gündelik hal ve hareket şekilleri ile yaşam biçimlerini düzenleyen kurallar bulunmaktadır. Uzun süreler boyunca yerleşen bu kurallara insanlar çeşitli sosyal yaptırımlar ile uymaktadırlar. Örf ve adetler zaman içerisinde değişip ortadan kalkabilmektedir (11).

2.1.4.8. Yasalar

Toplumlarda yetkili mercilerin belirlemesi ile geleneklere muhalif davranışların bir takım cezai müeyyideleri bulunmaktadır. Bu yasalar devletin zor kullanma yetkisi ile güvence altındadır (11).

2.1.4.9. Ahlak Kuralları

Toplumda fertlerin birbirlerine karşı olan muameleleri ahlak kuralları ile düzenlenir. Bu kurallar ihlal edilmesi durumunda yaptırım gücünü manevi değerlerden alır. Toplum tarafından dışlanacağı ve hakkında kötü bir kaniya varılacağı endişesi kişiyi bu kurallara bağlı kılar (4).

2.2. Kültürel Çeşitlilik

Kültürel çeşitlilik; toplumun sahip olduğu farklı kültürler ile bu kültürlerin kendine özgü bakış açılarının bulunmasıdır. Fertlerin kendi kültürlerinin barındırdığı çeşitliliklerin farkında olmaları, bu zenginliklerin değişik düşünce biçimleri, yorumlar ve etkiler sayesinde oluştuğunu anlamalarını sağlar. Böylelikle kendi kültürünü egemen görme tehlikesinden ötürü kültürleri dışına çıkararak çağdaş ve özgür insan olmanın gereğini yerine getirmiş olurlar. Ayrıca küreselleşme ve teknolojinin etkisiyle dış etkilerden izole olamayan toplumlar, kültürel çeşitliliği yaşamlarına entegre etmek durumundadırlar (19).

2.2.1. Çokkültürlülük ve Kültürlerarasılık

Çokkültürlülük; ırk, etnik yapı, dil, cinsel eğilim, cinsiyet, yaş, engelli olma, sosyal sınıf, eğitim, dinsel eğilim ve diğer kültürel boyutların farkına varılmasıdır (20). Diğer bir tanıma göre çokkültürlülük, bir toplumu oluşturan bireylerin ve grupların dil, din, ırk, tarih, coğrafya bakımından farklı kökenlerden gelmesine dayanır ve tek bir siyasal birim halinde, ortak sınırlar içinde yaşayan toplumlarda söz konusudur (21). Farklı kültürel grupları içeren çokkültürlülük, barındırdığı bu gruplara eşit haklar tanınması sayesinde her bakımdan idealdir (22). Buradan hareketle aralarındaki farklılıklar sayesinde zenginleştiklerine inanarak birbirlerinin mevcudiyetini özümseyen fertler, asimile ederek ya da asimile olarak değil barındırdıkları özgün unsurların karışımı ve ortak yönlerinin de desteği ile yeni bir aroma oluşturmaktadır (23).

Kültürlerarasılık, kültürel oluşumların bir kültürden diğerine aktarılması olayıdır (24). Farklı kültürlere mensup fertlerin kendi kültürlerini ve diğer kültürleri sorgulamak ve tanımak için etkileşim kurdukları dinamik bir süreçtir (25). Kültürel etkileşimin meydana geldiği bu süreç, barış ya da savaş durumlarında olabilecek her türlü karşılaşma anında yaşanabilir (26). Kültürlerarasılık, kültürlerin birbirlerine herhangi bir üstünlüğünün olmadığına benimsenmesi gerektiğini savunur (27).

Çokkültürlülük aynı zaman ve mekanda birden fazla kültürün bir arada yaşamasını, kültürlerarasılık ise farklı kültürlere mensup fertlerin karşılaşmalarını

ifade eder (28). Bir başka deyişle çokkültürlülük, uyumlu ve sağlıklı bir toplumun inşasının farklılıkların hoşgörülmesinden geçtiğini ifade ederken; kültürlerarasılık, aynı toplum içerisindeki farklı gruplar arasında yahut farklı toplumlar arasındaki kültürel farklılıklara karşı duyarlılığın gerektiğini ifade eder (29).

2.2.2. Kültürlerarası Duyarlılık

Kültürlerarası duyarlılık, kültürel farklılıklara ve bu farklılıklara mensup fertlerin bakış açılarına duyarlı olma anlamına gelmektedir (30). Kültürlerarası duyarlılığı yüksek kişilerin öz saygı konusunda daha titiz oldukları ve empati kurdukları bilinmektedir (31). Kültürlerarası duyarlılığın dört parametresi vardır. Bunlar; öz-kavram, açık fikirlilik, peşin hükümlü olmama ve sosyal rahatlık olarak sıralanır. Bu dört özellik fertlerin, kültürel farklılıkları kabul etme ve bu farklılıklara saygılı olma konusunda yeterli duyarlılığa sahip olmasını mümkün kılmaktadır (32).

2.2.2.1. Öz-Kavram

Öz-kavram, kişinin kendini algılama şekli olarak tanımlanır. Özgüveni yüksek olan kişiler düşük olanlara nispeten kendi kültürleri içinden ya da dışından olanlara karşı daha olumlu bakış açısı kazanırlar (32).

2.2.2.2. Açık Fikirlilik

Açık fikirlilik, kişinin kendisini açıkça ifade etmek ve başkalarının görüşlerini kabul etmek noktasında istekli oluşunu kastetmektedir (32). Farklı bakış açılarını birleştirme ve düşüncelerden bir sentez oluşturma anlamına gelir (33).

2.2.2.3. Peşin Hükümlü Olmama

Peşin hükümlü olmama, kişinin farklı kültürler ile iletişimi esnasında muhatabını içtenlikle dinlemesine mani olacak ön yargılardan uzak olmasını ifade eder (32).

2.2.2.4. Sosyal Rahatlık

Sosyal rahatlık, fertlerin farklı kültürlere mensup fertlerle münasebetleri esnasında sosyal kaygılarının minimize edilmesini ifade etmektedir (32).

2.2.3 Etnikmerkezcilik

Etnikmerkezcilik başta kültür olmak üzere farklı altyapılara sahip fertler arasında iletişime mani olan faktörlerdendir (34). Kişinin kendi kültürünü merkeze alarak, diğer kültürleri bu perspektife göre sınıflandırması olarak tanımlanmıştır (35). Başka bir deyişle etnikmerkezcilik, kendi kültürünün üstünlüğüne inanarak diğer kültürleri kendi değerleriyle yargılamaktır (28). Yani bu anlayışa göre kişi kendi kültürünü başkalarinkinden sadece farklı görmekle kalmaz sahip olduğu değerlerin üstün olduğu kanaatindedir (36). Kendi değerlerini üstün tutup farklı kişileri ayrımcı yaklaşımla yargılamalarının kaynağında yer alan neden ise; kendi dogmalarını dayatma güdüsü ve bu dogmaları reddedenlerin aşağı bir pozisyonda oldukları düşüncesidir (37). Buna karşın herkes bir dereceye kadar etnikmerkezci olabilir. Çünkü bu sayede kişinin aidiyet duygusu beslenir, ait olduğu gruba bağlılığı artar (38). Bu açıdan bakıldığında olumlu tarafları da olduğu görülen etnikmerkezcilik, mensup olunan grup için fedakar bir tutum sergilemenin öncüsü olabilmektedir (39). Ancak karşı tarafın aşağılanması ve kendini beğenmişlik derecesine ulaşırsa kültürlerarası iletişime en çok zararı bu durum verecektir (40). İleri boyuta taşınan bu tarzdaki etnikmerkezci tutum, farklı kültürlerin zenginliklerini ve bilgi birikimlerini yok saymaya neden olarak iletişimin önünde bariyer olur, düşünce ve yetenek takasını engeller (41).

Kişinin tüm değer yargılarını içselleştirmesi ve normallik algısının oluşması, içine doğduğu kültürün tüm hayatını bir fanus gibi kuşatması sayesinde gerçekleşir. Bunun neticesinde de kişi bu fanusun dışında kalan tüm değerleri kendi normalinin dışında olarak yorumlar, anlamakta zorlanır. Oysaki her fanusun içinde olanlar kendi mensuplarına göre normal, olağan, anlaşılabilir. Etnikmerkezci bakış açısı ile bu kişinin de pekala başka kültür mensupları tarafından anlaşılmaz ve anormal olarak algılanacağı unutulmamalıdır (42).

2.2.4 Kültürlerarası Adaptasyon

Kültürlerarası adaptasyon kavramı, farklı bir kültürde yaşama uyum sağlama ve o kültürün mensuplarıyla ilişki kurma becerisi olarak tanımlanmaktadır (43). Bu ilişkinin kurulmasının yolu ise en başta dâhil olunan kültürün dilini öğrenmekten ve uygun davranışlar sergilemekten geçmektedir (44). Muhatap olunan kültürün mensuplarıyla ilişki kurma becerisi, bilhassa uluslararası ortamlarda çalışması icap eden kişilerin gereksinim duyduğu belirli tepkisel davranışlarla tanımlanabilir (45). Çalışma nedeniyle göç edenlerin yanı sıra evlilik, eğitim görme, savaş mağduriyeti gibi nedenlerle de kişiler farklı bir kültüre adaptasyon sağlama gereksinimi duymaktadır (44).

Kültürlerarası adaptasyon açısından becerikli bir kişi; saygılı, sabırlı, önyargısız, empatik, esnek, ilgili, meraklı ve mizahi yönü olan bir kişi olarak ifade edilmektedir. Yeniliklere açık olması ve tanıştığı kimseleri ilk anda değil zamanla yani daha iyi tanıdıka değerlendirme yoluna gitmesi de sayılabilecek diğer özellikleridir (46).

Farklı bir kültürün hakim olduğu bir yerde yaşamak durumunda kalan kişinin tüm benliği bu durumdan etkilenmektedir. Kültürlerarası adaptasyon sürecinde başarılı olan kişi bu farklı ortamda yaşamaya yetkin bir hale gelmektedir (47).

2.3. Kültürel Yeterlilik

Kültürel yeterlilik; diğer kültürlere mensup kişilerle empati kurma, onları eleştirmeksizin anlamaya çalışma ve sahip oldukları farklılıklarla birlikte kabullenme

becerisidir. Benmerkezciliği bir kenara bırakıp empatiyi merkeze alarak farklı kültürlerden olanlarla başarılı bir iletişim kurma olarak da ifade edilebilir (48). Bu tanımlamalardan hareketle farklı iki kültüre ait kişi arasındaki etkileşimi tesis eden bir kavram olduğu anlaşılmaktadır (49). Dolayısıyla aynı zamanda kültürel yeterlilik bir iletişim becerisidir. Çünkü bahsi geçen etkileşimleri kapsamaktadır. Bu yüzden kültürel yeterliliğin gelişmesi iletişim becerisi ile doğru orantılıdır (48).

Sahip olduğu değerleri, tutum ve davranışlarını değerlendirebilen, bilgi ve beceri sahibi olabilen bir kişi farklı kültürel ortamlarda da daha etkin hareket edebilecektir. Bu da kişinin kültürel açıdan yeterli olduğu anlamına gelir (50).

2.4. Kültürlerarası İletişim

Kültürlerarası iletişim; farklı iki kültüre mensup kişilerin etkileşime geçmesi, birbirlerini tanıyıp anlaması, kabullenmek suretiyle saygı duyması, maddi manevi değerler geliştirmesi imkanı doğuran bir araçtır (51). Değişik kültürlere ait bireyler arasındaki bu etkileşimden doğan kültürlerarası iletişim, geçmişte homojen olan toplum tipinin yerine günümüzde farklılıkların birbirine kapı komşusu olduğu gerçeğinden ötürü bir hayli önem kazanmıştır (41).

Kültürlerarası iletişimi etkileyen etmenler; etnikmerkezcilik, kalıp düşünceler ve önyargılar, normlar, belirsizlik ve kaygı, roller olarak sıralanabilir (40). Belirsizlik ve anlam karışıklığı, yanlış anlama ve çatışmanın kaçınılmazlığı gibi özelliklere sahip olan kültürlerarası iletişim, bu faktörler nedeniyle tahammülsüzlük ile sonuçlanabilir (28).

Kültürlerarası iletişimin kimler arasında olduğuna değinilecek olursa; uluslararası, etnik gruplar arası, ırklar arası ve bölgeler arası iletişim olmak üzere sıralamak mümkündür (41).

2.5. Kültürel Açıdan Sağlığa Bakış

Sağlık kültürlere göre değişen göreceli bir kavramdır (52). Çevresel ve biyolojik faktörlerden etkilenen sağlık, kültürel faktörlerden de etkilenmektedir (53). Sağlık algısı ve bilgisi, erken tanının önemini kavrama, hastalığı ve tedaviyi

kabullenme, sağlık profesyoneli ile ilgili bakış açısı ve beklentileri gibi ölçütler bireyin kültürünün etkisi altındadır. Bu ölçütlere somut bir örnek getirilecek olursa; bazı kültürlerde kanser gibi seyri kötü hastalıkların teşhisi ve ne aşamada olduğu hastadan saklanırken, bir başka kültürde bu durum hastayla açıkça paylaşılıp hastanın kendisini ölüme hazırlaması sağlanır (3). Bir başka örnek ise; bazı toplumlarda sağlık profesyoneline soru sormak anormal kabul edilir, hoş olmayan bir davranıştır. Fakat sırf bu sebeple hasta durumunu net olarak kavrayamayacak, tedaviye gerekli katılımı sağlayamayacak ve dolayısıyla tıbbi hatalar söz konusu olacaktır (54).

Sunulan sağlık hizmeti, modern tıp ilkelerine uygun olması gerektiği kadar hizmet alan kişinin kültürüne de uygun olmalıdır. Bireylerin sağlık hizmetinden verimli bir şekilde yararlanması için ait oldukları kültürün özelliklerini dışlamayan bir sağlık hizmeti sunulmalıdır. Kültürün sağlık ve hastalığın dinamik bir bileşeni olduğu unutulmamalıdır (52). Sağlık hizmeti; sunucusu ve alıcısı arasındaki ilişki bakımından nitelikli ve kabul edilebilir, beklentilere uygun ve çözüm odaklı, kişiye özel modifikasyonlar sağlayabilir olmalıdır (55).

Bir kültüre ait sağlığa dair inançlar o kültüre mensup kişilerin sağlığını geliştirmede çok önemli bir yer tutar (56). Alkol ve sigara serbestisi, egzersiz alışkanlığı, leş yememe, banyo ve diğer hijyen alışkanlıkları, abdest ve oruç gibi ibadetler bunlardan bazılarıdır (57).

Bazı kültürlerdeki sağlık anlayışına göre hastalıklar soğuk ve sıcak hastalıklar olarak ayrılır. Buna örnek verilecek olursa ateşli hastalıklar sıcak hastalık olarak kabul edilip soğuk uygulama gibi tedavi yaklaşımları uygulanırken, soğuk algınlığı soğuk hastalık olarak kabul edilip sıcak uygulama içeren tedavi yaklaşımları tatbik edilir. Buradan da anlaşılacağı üzere tedavi yönteminin belirlenmesi ve sağlığın geliştirilmesi kültüre ait sağlık-hastalık algısına göre şekillenmiş olur (58).

Sağlık hizmetleri yerine getirilirken sağlığa zararlı olduğu bilinen fakat kültüre ait olan davranış değiştirilmeli, bunu yaparken de o kültüre ters düşmeyecek bir davranış seçilerek yanlış olanın yeri doldurulmalıdır. Kültürel öğeler göz ardı edilerek sunulan sağlık hizmeti hedefleneni başarmayı mümkün kılmayacaktır (59). Bunun nedeni herkesin kendi kültürüne sahip çıkma güdüsü ve kültürel yaklaşımlarına saygı duyulması isteği olarak gösterilebilir (60). Sağlık hizmeti veren

tüm profesyonellerin bu bakımdan sorumlu davranmaları, toplumun kültürel yaklaşımlarını anlamak için çaba sarf etmeleri gerekmektedir (61).

2.6. Kültürlerarası Fizyoterapi

Kültürlerarası fizyoterapi kavramı, fizyoterapistlerin geçici veya sürekli olarak çokkültürlü toplumlarda meslek icra etmelerinin giderek yaygınlaşmasıyla ortaya çıkmıştır. Fizyoterapistlerin yurtdışında çalışması veya yurtdışından göç ve turistik ziyaretlerle insanların fizyoterapistin bulunduğu bölgeye gelmesi sayesinde kültürlerarası etkileşim meydana gelmektedir. Kültürel farklılıkların, fizyoterapi hizmeti verirken yol açacağı zorluklar, fizyoterapinin etkinliğini azaltarak sağlık üzerine doğrudan tesir edecektir (62).

Sağlık profesyonellerinin tümünün kültürel açıdan yetkin olmaları gerektiği gerçeğinden hareketle, fizyoterapi öğrencileri de çeşitli hasta popülasyonlarıyla çalışırken, karşılaşılabilecek kültürel farklılıklardan kaynaklı zorlukları göğüsleyebilme becerilerini kazanmak zorundadır. Fizyoterapi alanında görevli eğitimciler müfredat yoluyla öğrencilerinin kültürlerarası yaklaşımlarını geliştirmeli ve onları meslek hayatları boyunca hastalarının kültürel miraslarına saygılı olmaları konusunda özendirmelidir (63).

Eğitim kurumlarının ve eğitimcilerin, çokkültürlü eğitimin ahlaki ve politik bir girişim olduğundan yola çıkarak, fizyoterapi öğrencilerinin kültürlerarasılığı kapsayan bir eğitim almalarını sağlamaları, bu eğitimi alarak mezun olan fizyoterapistlerin kültürlerarası fizyoterapinin gerektirdiği gibi ahlaki, eşitlik ilkelerine bağlı ve sorumluluğu yüksek bir şekilde mesleklerini icra etmeleriyle sosyal adalete de katkı sunacaktır (64).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Fizyoterapi öğrencilerinin kültürlerarası yaklaşım özelliklerinin incelenmesi amacıyla planlanan bu çalışma Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü'nde ve Dumlupınar Üniversitesi Kütahya Sağlık Yüksekokulu Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü'nde Mayıs 2013 ve Ekim 2013 tarihleri arasında, 1. 2. 3. ve 4. sınıf 567 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler çalışma hakkında ayrıntılı olarak bilgilendirilmiştir. Sözlü ve yazılı olarak, yapılacak çalışmaya katılmayı kabul edenler çalışma kapsamına alınmıştır. Çalışma başlamadan önce olguların tümünden yazılı olarak aydınlatılmış onam alınmıştır (Ek-2).

3.1. Araştırmanın Tipi

Bu araştırma bir tanımlayıcı alan çalışmasıdır.

3.2. Kullanılan Gereçler

3.2.1. Öğrencilerin Kişisel Bilgileri

Bu ankette katılımcılara sosyodemografik özelliklerin sorgulandığı 27 soruluk bir anket uygulandı. Öğrenim gördüğü kurum, sınıf, cinsiyet, yaş, uyruk, doğum yeri, fizyoterapistlik mesleğini tercih etme durumu (isteyerek, istemeyerek), fizyoterapistlik mesleğini tercih etme nedeni (iş bulma kolaylığı / ekonomik nedenler, istediğim bir meslek olması, ailemin isteği, öğretmenlerimin yönlendirmesi, diğer), lisans eğitimi sırasında yaşanan deneyimler düşünüldüğünde mesleğe bakış açısı (olumlu yönde değişti, olumsuz yönde değişti, hiçbir fikrim yok), fizyoterapi eğitimi sırasında öğrenci değişim programı ile (Erasmus, Sokrates vb.) başka bir ülke üniversitesinin fizyoterapi bölümünde eğitim almak isteme durumu (hayır, evet), mezuniyet sonrasında yurtdışında çalışmak isteme durumu (hayır, evet),

en uzun süreyle yaşanan coğrafi bölge (akdeniz, doğu anadolu, ege, güneydoğu anadolu, iç anadolu, karadeniz, marmara, Türkiye dışı), en uzun süreyle yaşanan yerleşim birimi (il, ilçe, köy), yetişilen bölge/yerleşim yeri haricinde bir bölgede bulunma durumu ve bulunuldu ise en uzun süreyle bulunulan bölge (hayır, evet), yurt dışında bulunma durumu ve bulunuldu ise ne kadar süreyle bulunulduğu (hayır, evet), ailede Türkçe dışında yabancı dil/lehçe konuşulma durumu (hayır, evet), çevrede Türkçe dışında yabancı dil/lehçe konuşulma durumu (hayır, evet), Türkçe dışında bir dil/lehçe bilme durumu (hayır, evet), farklı kültürlerden (dil, inanç, gelenek vb. farklı olan) ve/veya ülkelerden arkadaşı olma durumu (hayır, evet), farklı kültürel/etnik gruplara ait bir yemeği tatma durumu (hayır, evet), farklı kültürel/etnik gruplara ait bir film ya da belgesel izleme durumu (hayır, evet), farklı kültürel/etnik gruplara ait sanat, tarih, tiyatro, müzik, yemek gibi alanlarda herhangi bir kursa katılma durumu (hayır, evet), farklı kültürel/etnik gruplar için önemli bir festival, konser ya da sosyal olaya katılma durumu (hayır, evet), farklı kültürel/etnik gruplardan takım arkadaşlarıyla bir sportif faaliyette bulunma durumu (hayır, evet), farklı kültürel/etnik gruplardan bir yazarın kaleme aldığı bir kitap okuma durumu (hayır, evet), farklı kültürel/etnik gruplardan olan fizyoterapist, doktor, diş hekimi, diyetisyen, hemşire gibi profesyonellerden sağlık hizmeti alma durumu (hayır, evet), farklı kültürel/etnik gruplardan olan esnaf ve marketlerden alışveriş yapma durumu (hayır, evet) soruları yer almaktadır (28, 65) (Ek-3).

3.2.2. Deneyimlenen Farklılıklar Anketi

Öğrencilerin fizyoterapi ve rehabilitasyon hizmeti verme esnasında, kültürel farklılıkları deneyimleme durumunu saptama amacıyla 7 soru yöneltilmiştir. İlk soruya evet yanıtını veren daha önce staj yapmış öğrencilerden diğer soruları da yanıtlaması istenmiştir. İlk soruya hayır yanıtını veren daha önce staj yapmamış bu nedenle herhangi bir deneyimi olmayan öğrencilerden anketi boş bırakmaları istenmiştir. Staj esnasında farklı kültürlerden (dil, inanç, gelenek vb. farklı olan) ve/veya ülkelerden bireylere fizyoterapi hizmeti verme durumu (evet, hayır), farklı kültürlerden (dil, inanç, gelenek vb. farklı olan) ve/veya ülkelerden olan bu bireylere fizyoterapi hizmeti verirken zorluk yaşama durumu (evet, hayır), fizyoterapi hizmeti

verme esnasında kültürel farklılıkları deneyimleme durumu (evet, hayır), deneyimlenen bu kültürel farklılıkların hangi başlık altında tanımlandığı (iletişim engeli, İnanç, iletişim engeli ve inanç farklılıkları, yaşam stili, tümü), kültürel farklılıkların fizyoterapi uygulamasına ne yönde yansıdığı (negatif, pozitif, cevapsız), yanıt negatif ise nedenin hangisi olduğu (iletişimdeki zorluklar, onları fizyoterapiye ikna etmedeki zorluklar), yanıt pozitif ise nedenin hangisi olduğu (farklı kültürleri tanıma şansı, fizyoterapiye çok boyutlu katılım) soruları yer almaktadır (66) (Ek-4).

3.2.3. Etnikmerkezcilik Ölçeği

Öğrencilerin etnikmerkezcilik düzeylerini belirlemek için Neuliep ve McCroskey tarafından geliştirilen 22 maddelik etnikmerkezcilik ölçeğinin Üstün tarafından Türkçeye uyarlanan versiyonu kullanılmıştır. Üstün'ün çalışmasında yaptığı faktör analizine göre 10. ve 19. sorular hesaplama dâhil edilmemiş ve diğer sorular olduğu gibi kalarak ölçek 20 sorudan oluşmuştur. Ölçeğin orijinalinde 4, 7, 9, 12, 15 ve 19. maddeler farklı etnik kökene mensup kişilere toleransı gösteren olumlu ifadeler içerdiğinden ötürü ters kodlanmıştır. Çıkarılan maddeler nedeniyle Türkçe versiyonunda ise 4, 7, 9, 11 ve 14. maddeler ters kodlanmıştır. Anket 5'li Likert tipi olarak katılımcılara sunulmuştur (5:tamamen katılıyorum, 4:katılıyorum, 3:kararsızım, 2:katılmıyorum, 1:hiç katılmıyorum). Genel olarak olumsuz ifadelerden oluşan bu anketten alınabilecek en yüksek puan 100'dür ve bu puan katılımcının etnikmerkezciliğinin yüksek düzeyde olduğunu gösterir (28, 50) (Ek-5).

3.2.4. Kültürlerarası Adaptasyon Envanteri

Kelley ve Meyers tarafından oluşturulan kültürlerarası adaptasyon envanterinin Karaeminoğulları, Doğan ve Bozkurt tarafından yapılan Türkçe uyarlaması kullanılmıştır. Orijinali 50 maddeden ibaret ölçeğin Türkçe versiyonu 49 maddeden oluşur. Bu maddelerden 9'u ters ifade özelliği taşımaktadır. Bunlar 10, 14, 19, 22, 23, 27, 32, 34 ve 37. maddelerdir. Anket 6'lı Likert tipi olarak katılımcılara sunulmuştur (6: kesinlikle doğru 5:doğru, 4:kısmen doğru, 3:pek doğru değil,

2:doğru değil, 1:kesinlikle doğru değil). Katılımcının aldığı yüksek puan bulunduğu kültüre uyumuna, düşük puan ise bulunduğu kültüre uyumsuzluğuna işaret eder.

Katılımcıların kültürlerarası etkinlik düzeyleri ile buldukları kültür hakkında farkındalıklarına yönelik yeteneklerini belirlemek amacıyla kullanılan ölçek 4 alt boyut içerir:

Duygusal Esneklik: Kişinin farklı bir kültürün içerisinde etkileşime gireceği zorlukları gğsleyebilme, her şeye rağmen olumlu duygusal durumunu sürdürebilme becerisidir. Bu alt boyut 1, 4, 7, 10, 13, 16, 18, 21, 23, 26, 29, 31, 34, 36, 39, 42, 45 ve 47. maddelerden oluşmaktadır.

Esneklik/Açıklık: Kişinin farklı bir kültürün içerisinde karşılaştığı yeni fikir ve fiilleri öğrenmesi ile bunları sergileyen insanlara karşı hoşgrl olması, bu sayede de yeni deneyimlere kapalı olmaması anlamına gelir. Bu alt boyut 2, 5, 8, 11, 14, 19, 22, 27, 30, 32, 37, 40, 43 ve 48. maddelerden oluşmaktadır.

Algısal Duyarlılık: Kişinin farklı bir kültürün kapsadığı özgün parametrelerin farkında olması ve bunları analiz etmesidir. Ayrıca bu farklı kültürün mensupları ile sözlü ya da sözsüz iletişim kurduğu esnada duyduğu rahatlık, iletişim becerileri ve empati yeteneğini tanımlar. Bu alt boyut 3, 9, 15, 20, 24, 28, 33, 38, 44 ve 49. maddelerden oluşmaktadır.

Kişisel zerklik: Kişinin farklı bir kültürün değer yargılarına sayđı duyup onları takdir ederken; kendi özünü, kimliğini ve kültürünün dinamiklerini muhafaza edip sürdürebilmesidir. Bu alt boyut 6, 12, 17, 25, 35, 41 ve 46. maddelerden oluşmaktadır (44, 47) (Ek-6).

3.2.5. Kültürlerarası Duyarlılık leği

Katılımcıların kültürlerarası duyarlılık düzeylerini saptayabilmek maksadıyla Chen ve Starosta'nın oluşturduğu kültürlerarası duyarlılık leğinin Türkçe versiyonu kullanılmıştır. 24 maddelik anket 5'li Likert tipi olarak katılımcılara sunulmuştur (5:kesinlikle katılıyorum, 4:katılıyorum, 3:kararsızım, 2:katılmıyorum, 1: kesinlikle katılmıyorum). Genel olarak olumlu ifadelerden oluşan bu ankettten alınabilecek en yüksek puan 120'dir. Yüksek puan katılımcının kültürlerarası

duyarlılık düzeyinin de yüksek olduğuna işaret eder. Olumsuz yargılar içeren 2, 4, 7, 9, 12, 15, 18, 20 ve 22. maddeler ters çevrilerek puanlanmıştır.

Katılımcının kültürlerarası duyarlılığını inşa eden duygusal varlığı beş kısımda ele alınır. Anketin içerdiği bu 5 alt boyut ve içeriğindeki maddeler şöyledir:

İletişimde Sorumluluk: Kişinin kültürlerarası etkileşime katılımıyla ilgili duygularını saptamaya yarayan bu alt başlık 1, 11, 13, 21, 22, 23 ve 24. maddelerden oluşmaktadır.

Kültürel Farklılıklara Saygı: Kişinin değişik kültür ve düşüncelere yaklaşım ve tolerasyonunu saptamaya yarayan bu alt başlık 2, 7, 8, 16, 18 ve 20. maddelerden oluşmaktadır.

İletişimde Kendine Güvenme: Kişinin kültürlerarası etkileşimde duyduğu özgüveni saptamaya yarayan bu alt başlık 3, 4, 5, 6, ve 10. maddelerden oluşmaktadır.

İletişimden Hoşlanma: Kişinin değişik kültüre ait insanlarla etkileşime girmeye yönelik olumlu ya da olumsuz kanaatini başka bir deyişle zevk alma durumunu saptamaya yarayan bu alt başlık 9, 12 ve 15. maddelerden oluşmaktadır.

İletişimde Dikkatli Olma: Kişinin kültürlerarası etkileşimde neler olduğunu anlama doğrultusundaki gayretini saptamaya yarayan bu alt başlık 14, 17 ve 19. maddelerden oluşmaktadır (28, 50, 65) (Ek-7).

3.3. Araştırmanın Yeri ve Zamanı

Araştırmaya Mayıs 2013 ve Ekim 2013 tarihleri arasında Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü'nde ve Dumlupınar Üniversitesi Kütahya Sağlık Yüksekokulu Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü'nde okuyan öğrenciler dâhil edilmiştir.

3.4. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evreni Süleyman Demirel ve Dumlupınar üniversitelerindeki fizyoterapi ve rehabilitasyon öğrencileri olarak belirlenmiştir. Birbirine yakın iki bölgede bulunan iki üniversitenin seçilmesindeki amaç katılımcı sayısını artırmaktır.

Araştırmada herhangi bir örneklem belirleme yöntemi kullanılmamış olup bütün evrene ulaşılmaya çalışılmıştır, toplamda 567 öğrenciyle görüşme yapılmıştır.

3.5. Veri Toplama Yöntemi ve Süresi

Çalışmanın verileri, araştırmacı tarafından hazırlanan kişisel bilgi değerlendirme formu ve kültürlerarası yaklaşım özelliklerini belirlemeye yarayan ölçekler aracılığı ile fizyoterapi öğrencileriyle yüz yüze görüşülerek 6 aylık süre içerisinde toplanmıştır. Öğrenciler ilk önce çalışmanın amacı, uygulanacak yöntemler konusunda yazılı ve sözlü olarak bilgilendirilmiştir. Yöneltilen sorular yanıtlanmış ve onamları alınmıştır.

3.6. Verilerin Analizi ve Değerlendirme Teknikleri

Çalışmadaki verilerin istatistiksel analizleri IBM SPSS Statistics 20.0 programı ile yapılmıştır. Olguların sosyodemografik özellikleri ve staj esnasında yaşadıkları kültürel deneyimler ortalama, standart sapmalar ve yüzde ve oranlarla tanımlanmıştır. Cinsiyet, öğrenci değişim programlarına katılmaya isteklilik, mezuniyet sonrasında yurtdışında çalışma isteği, yurt dışında bulunma ve farklı kültürlerden arkadaş sahibi olma değişkenlere göre; etnik merkezilik, kültürlerarası adaptasyon ve kültürlerarası duyarlılık puanlarının analizinde verilerin normal dağılım gösterdiği gözlenmiş ve bağımsız gruplarda t testi kullanılmıştır. En uzun süre yaşanan yerleşim birimi ve en uzun süre yaşanan coğrafi bölge değişkenlerine göre etnik merkezilik, kültürlerarası adaptasyon ve kültürlerarası duyarlılık puanlarının analizi yapılırken öncelikle varyans homojenliği değerlendirilmiştir. Ardından Bonferroni ve Tukey düzeltmeleri ile One Way Anova testi kullanılarak grup ortalamaları arasındaki farklılıklar istatistiksel olarak analiz edilmiştir. Etnik merkezilik, kültürlerarası adaptasyon ve kültürlerarası duyarlılık puanlarının birbiriyle ilişkisinin analizinde veriler normal dağılım gösterdiği için pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

3.7. Süre ve Olanaklar

Çalışmayla ilgili ortaya çıkan tüm masraflar araştırmacı tarafından karşılanmıştır.

3.8. Etik Açıklamalar

Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığı tarafından 08.05.2013 tarih ve 127 sayılı yazısı ile çalışmanın etik kurul onayı alınmıştır (EK-8).

4. BULGULAR

Fizyoterapi öğrencilerinin kültürlerarası yaklaşım özelliklerinin incelenmesi amacıyla yapmış olduğumuz çalışmamıza 274 (%48,3) erkek, 293 (%51,7) kadın öğrenci gönüllülük esası ile dâhil edilmiştir. 174 (%30,7) öğrencinin 1. sınıfta, 167 (%29,5) öğrencinin 2.sınıfta, 128 (%22,6) öğrencinin 3. sınıfta, 98 (%17,3) öğrencinin ise 4. Sınıfta öğrenim gördüğü tespit edilmiştir. 6 öğrenci yabancı uyruklu olup; öğrencilerden 56 (%9,9)'sının doğum yerinin metropol, 338 (%59,6)'inin şehir merkezi, 161 (%28,4)'inin ilçe merkezi, 1 (%0,2)'inin köy ve 10 (%1,8)'unun yurtdışı olduğu belirlenmiştir. 41 (%7,2) öğrencinin yaşamının en uzun süresini metropolde, 234 (%41,3)'ünün il merkezinde, 214 (%37,7)'ünün ilçe merkezinde, 78 (%13,8)'inin ise köyde yaşayarak geçirdiği tespit edilmiştir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Sosyodemografik Özellikleri

	n (sayı)	% (Yüzde)
Sınıf		
1	174	30,7
2	167	29,5
3	128	22,6
4	98	17,3
Cinsiyet		
Kadın	293	51,7
Erkek	274	48,3
Uyruk		
TC	561	98,9
Diğer	6	1,1
Doğum yeri		
Metropol	56	9,9
İl	338	59,6
İlçe	161	28,4
Köy	1	0,2
Yurtdışı	10	1,8
En uzun süreyle yaşanılan yerleşim birimi		
Metropol	41	7,2
İl	234	41,3
İlçe	214	37,7
Köy	78	13,8

Çalışmamızın sonuçlarına göre 476 (%84) öğrencinin Fizyoterapistlik mesleğini isteyerek; 91 (%16) öğrencinin ise istemeyerek tercih ettiğini belirlenmiştir. Öğrencilerin büyük bir bölümü (%51,5) Fizyoterapistlik mesleğini tercih etme nedeninin “İş bulma kolaylığı ve ekonomik nedenler” olduğunu belirtmiştir. 380 (%67) öğrencinin öğrenci değişim programlarına katılma konusunda; 373 (%65,8) öğrencinin ise mezuniyet sonrasında yurtdışında çalışma konusunda istekli olduğu tespit edilmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin Mesleki Değişkenlerinin Dağılımı

	n (sayı)	% (Yüzde)
Fizyoterapistlik mesleğini tercih etme durumu		
İsteyerek	476	84,0
İstemeyerek	91	16,0
Fizyoterapistlik mesleğini tercih etme nedeni		
İş bulma kolaylığı / ekonomik nedenler	292	51,5
İstediğim bir meslek olması	187	33,0
Ailemin isteği	26	4,6
Öğretmenlerimin yönlendirmesi	23	4,1
Diğer	39	6,9
Lisans eğitiminiz sırasında yaşadığınız deneyimler mesleğe bakış açınızı nasıl değiştirdi		
Olumlu yönde değişti	337	59,4
Olumsuz yönde değişti	139	24,5
Hiçbir fikrim yok	91	16,0
Öğrenci değişim programlarına katılmaya isteklilik		
Evet	380	67,0
Hayır	187	33,0
Mezuniyet sonrasında yurtdışında çalışma isteği		
Evet	373	65,8
Hayır	194	34,2

Mesleki staj deneyimi olan 3. ve 4. sınıf öğrencilerin staj esnasında yaşadıkları kültürel deneyimler Tablo 3'te verilmiştir. 140 (%68,9) öğrenci staj esnasında farklı kültürlerden bireylere fizyoterapi hizmeti verdiğini ve 57 (%40,7)' si bu bireylere fizyoterapi hizmeti verirken zorluk yaşadığını belirtmiştir. 110 (%78,6) öğrenci fizyoterapi hizmeti verme esnasında kültürel farklılıkları deneyimlediğini; bu farklılıkların büyük çoğunluğunun (%35,4) iletişim engeli olduğunu bildirmiştir. Ayrıca 79 (%56,5) öğrenci kültürel farklılıkların fizyoterapi uygulamalarına olumlu yönde yansıtacağını belirtmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin Staj Esnasında Yaşadıkları Kültürel Deneyimler

		n (sayı)	%(Yüzde)
Stajlarınız esnasında farklı kültürlerden ve/veya ülkelerden bireylere fizyoterapi hizmeti verdiniz mi?	Evet	140	61,9
	Hayır	86	38,1
Farklı kültürlerden ve/veya ülkelerden olan bu bireylere fizyoterapi hizmeti verirken zorluk yaşadınız mı?	Evet	57	40,7
	Hayır	83	59,3
Fizyoterapi hizmeti verme esnasında kültürel farklılıkları deneyimlediniz mi?	Evet	110	78,6
	Hayır	30	21,4
Deneyimlediğiniz bu kültürel farklılıkları hangi başlık altında tanımlarsınız?*	İletişim engeli	63	35,4
	İnanç	2	1,1
	İletişim engeli ve inanç farklılıkları	11	6,2
	Yaşam stili	41	23,0
	Hepsi	61	34,3
Kültürel farklılıklar fizyoterapi uygulamanıza ne yönde yansır?	Negatif	39	27,8
	Pozitif	79	56,5
	Kararsızım	22	15,7

*: Birden fazla cevap seçeneği bulunmaktadır.

Öğrencilerin farklı kültürlere ait yaşadığı deneyimler Tablo 4'te verilmiştir. Buna göre 229 (%40,4) öğrenci Türkçe dışında bir dil/lehçe bildiğini, 444 (%78,3) öğrenci farklı kültürel/etnik gruplara ait bir yemeği tattığını, 540 (%95,2) öğrenci farklı kültürel/etnik gruplara ait bir film ya da belgesel izlediğini, 88 (%15,5) öğrenci farklı kültürel/etnik gruplara ait herhangi bir kursa katıldığını, 218 (%38,4) öğrenci farklı kültürel/etnik gruplar için önemli bir festival, konser ya da sosyal olaya katıldığını, 182 (%32,1) öğrenci farklı kültürel/etnik gruplardan takım arkadaşlarıyla bir sportif faaliyette bulunduğunu, 468 (%82,5) öğrenci farklı kültürel/etnik gruplardan bir yazarın kaleme aldığı bir kitap okuduğunu ve 437 (%77,1) öğrenci farklı kültürel/etnik gruplardan olan sağlık profesyonellerinden sağlık hizmeti aldığını bildirmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin Farklı Kültürlere Ait Yaşadığı Deneyimler

	n (sayı)	% (Yüzde)
Türkçe dışında bir dil/lehçe biliyor musunuz?		
Evet	229	40,4
Hayır	338	59,6
Farklı kültürel/etnik gruplara ait bir yemeği tattınız mı?		
Evet	444	78,3
Hayır	123	21,7
Farklı kültürel/etnik gruplara ait bir film ya da belgesel izlediniz mi?		
Evet	540	95,2
Hayır	27	4,8
Farklı kültürel/etnik gruplara ait herhangi bir kursa katıldınız mı?		
Evet	88	15,5
Hayır	479	84,5
Farklı kültürel/etnik gruplar için önemli bir festival, konser ya da sosyal olaya katıldınız mı?		
Evet	218	38,4
Hayır	349	61,6
Farklı kültürel/etnik gruplardan takım arkadaşlarıyla bir sportif faaliyette bulundunuz mu?		
Evet	182	32,1
Hayır	385	67,9
Farklı kültürel/etnik gruplardan bir yazarın kaleme aldığı bir kitap okudunuz mu?		
Evet	468	82,5
Hayır	99	17,5
Farklı kültürel/etnik gruplardan olan sağlık profesyonellerinden sağlık hizmeti aldınız mı?		
Evet	437	77,1
Hayır	130	22,9

Öğrencilerin cinsiyet, en uzun süre yaşanan yerleşim birimi, en uzun süre yaşanan coğrafi bölge, öğrenci değişim programlarına katılmaya isteklilik, mezuniyet sonrasında yurtdışında çalışma isteği, yurt dışında bulunma ve farklı kültürlerden arkadaş sahibi olma gibi değişkenlere göre etnikmerkezcilik ölçeği puanları değişimi Tablo 5'te verilmiştir. Kadınların erkeklere göre, farklı kültürlerden arkadaş sahibi olanların olmayanlara göre etnikmerkezcilik ölçeği puanları anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur ($p<0,05$). En uzun süre yaşanan bölge değişkenine göre Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşayan öğrencilerin etnikmerkezcilik ölçeği puanları Doğu Anadolu ve Karadeniz bölgesi haricindeki diğer tüm bölgelerde yaşayan öğrencilerden anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur ($p<0,05$). En uzun süreyle yaşanan yerleşim birimi değişkenine göre etnikmerkezcilik ölçeği puanları anlamlı düzeyde ($p>0,05$) farklılık göstermemektedir (Tablo 5).

Tablo 5. Öğrencilerin Bazı Değişkenlere Göre Etnikmerkezcilik Ölçeği Puanları Değişimi

		Etnikmerkezcilik ölçeği puanları	P
Cinsiyet	Kadın	49,3±6,9	0,037†
	Erkek	50,7±9,1	
Yurtdışında çalışma isteği	Evet	49,7±8,0	0,328†
	Hayır	50,4±8,1	
Yurtdışında bulunma	Evet	49,9±9,0	0,947†
	Hayır	50,0±8,0	
Öğrenci değişim programlarına katılmaya isteklilik	Evet	49,9±8,0	0,678†
	Hayır	50,2±8,2	
Farklı kültürlerden arkadaş sahibi olma	Evet	49,1±8,0	0,000†
	Hayır	52,0±7,9	
En uzun süre yaşanan bölge	Akdeniz	50,2±7,8 ^{ad}	0,000‡
	Doğu Anadolu	48,5±8,3 ^b	
	Ege	50,4±7,4 ^{cd}	
	Güneydoğu Anadolu	46,0±8,0 ^d	
	İç Anadolu	52,3±7,6 ^{ed}	
	Karadeniz	49,3±7,2 ^f	
	Marmara	50,5±9,2 ^{gd}	
	Türkiye dışı	53,8±5,3 ^{hd}	
En uzun süreyle yaşanan yerleşim birimi	Metropol	51,2±8,6 ^a	0,190‡
	İl	49,1±7,8 ^b	
	İlçe	50,4±7,9 ^c	
	Köy	50,7±8,7 ^d	

†: bağımsız gruplarda t testi. ‡: OnewayAnova testi. a, b, c, d, e, f, g, h: Her bir özellikte aynı harfi taşıyan gruplar istatistiksel olarak farklı bulunmuştur.

Öğrencilerin kültürlerarası adaptasyonu etkileyecek bazı değişkenlere göre puan dağılımları Tablo 6’da verilmiştir. Duygusal esneklik alt boyutunda erkeklerin puanları kadınlara göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Mezuniyet sonrasında yurtdışında çalışmak isteyen kişilerin istemeyenlere göre duygusal esneklik, esneklik/açıklık ve toplam puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$). Yurt dışında bulunan kişilerin yurtdışı deneyimi olmayan kişilere göre kişisel özerklik alt boyut puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). Öğrenci değişim programlarına katılmaya istekli olan ve farklı kültürlerden arkadaş sahibi olan öğrencilerin duygusal esneklik, esneklik/açıklık, algısal duyarlılık ve toplam puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). En uzun süre yaşanan yerleşim birimi ve en uzun süre yaşanan coğrafi bölge değişkenlerine göre kültürlerarası adaptasyon toplam puanı ve alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$) (Tablo 6).

Tablo 6. Öğrencilerin Bazı Değişkenlere Göre Kültürlerarası Adaptasyon Envanteri Toplam ve Alt Boyut Puanları Değişimi

		Duygusal Esneklik	Esneklik/ Açıklık	Algısal Duyarlılık	Kişisel Özerklik	Toplam puan
Cinsiyet	Kadın	72,4±8,2	61,3±7,0	47,5±5,3	32,1±3,9	213,4±18,8
	Erkek	74,3±7,9	60,5±7,5	47,2±3,9	32,1±3,9	214,3±19,3
	p†	0,006	0,215	0,458	0,859	0,586
Yurtdışında çalışma isteği	Evet	74,2±8,1	61,6±7,2	46,9±5,2	32,0±4,1	215,8±17,3
	Hayır	71,7±7,8	59,5±7,0	47,7±4,6	32,1±3,7	210,1±19,6
	p†	0,000	0,001	0,068	0,694	0,001
Yurtdışında bulunma	Evet	75,1±8,8	60,8±7,2	47,5±5,0	33,5±4,1	217,1±20,3
	Hayır	73,2±8,0	60,9±7,8	47,4±5,2	32,0±3,9	213,6±18,9
	p†	0,143	0,926	0,862	0,019	0,260
Öğrenci değişim programlarına katılmaya isteklilik	Evet	74,1±8,4	61,5±7,2	48,0±5,0	32,1±3,9	215,8±18,7
	Hayır	71,7±7,8	59,7±7,1	46,2±4,9	32,0±4,1	209,8±19,0
	p†	0,001	0,007	0,000	0,828	0,000

Tablo 6. Öğrencilerin Bazı Değişkenlere Göre Kültürlerarası Adaptasyon Envanteri Toplam ve Alt Boyut Puanları Değişimi (Devamı)

		Duygusal Esneklik	Esneklik/ Açıklık	Algısal Duyarlılık	Kişisel Özerklik	Toplam puan
Farklı kültürlerden arkadaş sahibi olma	Evet	74,4±8,0	62,0±7,2	47,8±5,0	32,1±3,8	216,5±19,0
	Hayır	70,7±6,6	58,3±6,6	46,3±5,0	32,0±4,0	207,5±17,6
	p‡	0,000	0,000	0,001	0,828	0,000
En uzun süre yaşanılan bölge	Akdeniz	73,7±7,8 ^a	61,1±6,5 ^a	47,9±4,3 ^a	32,0±3,9 ^a	214,8±17,4 ^a
	Doğu Anadolu	74,6±7,0 ^b	60,7±6,5 ^b	47,3±4,6 ^b	32,2±3,8 ^b	215,0±17,5 ^b
	Ege	73,0±9,8 ^c	60,3±8,4 ^c	46,7±5,6 ^c	32,2±3,9 ^c	212,3±23,1 ^c
	Güneydoğu Anadolu	72,8±7,7 ^d	62,0±6,7 ^d	48,0±4,2 ^d	31,8±4,1 ^d	214,8±15,9 ^d
	İç Anadolu	73,7±7,7 ^e	60,9±7,8 ^e	46,8±5,7 ^e	31,9±4,0 ^e	213,5±18,9 ^e
	Karadeniz	72,6±8,8 ^f	62,2±6,8 ^f	47,8±5,1 ^f	31,5±4,3 ^f	214,2±19,9 ^f
	Marmara	72,1±7,4 ^g	59,0±7,3 ^g	47,0±5,2 ^g	33,0±3,9 ^g	211,3±18,7 ^g
	Türkiye dışı	75,3±10,9 ^h	59,8±6,8 ^h	48,1±6,6 ^h	35,2±3,7 ^h	218,6±25,0 ^h
	p‡	0,305	0,514	0,167	0,899	0,733
	En uzun süreyle yaşanılan yerleşim birimi	Metropol	74,3±7,1 ^a	61,0±7,3 ^a	48,0±4,2 ^a	32,8±4,8 ^a
İl		73,2±8,0 ^b	61,1±7,2 ^b	47,6±4,9 ^b	32,1±5,0 ^b	214,2±19,0 ^b
İlçe		73,3±8,5 ^c	60,9±7,0 ^c	47,3±5,3 ^c	31,8±3,7 ^c	213,5±19,8 ^c
Köy		73,2±8,0 ^d	60,0±7,0 ^d	46,5±5,2 ^d	32,5±3,9 ^d	212,3±18,0 ^d
p‡		0,884	0,665	0,357	0,388	0,728

‡: bağımsız gruplarda t testi. ‡: OnewayAnova testi. a, b, c, d, e, f, g, h: Her bir özelliğe aynı harfi taşıyan gruplar istatistiksel olarak farklı bulunmuştur.

Kültürlerarası duyarlılığı etkileyecek bazı değişkenlere göre puan dağılımları Tablo 7’de verilmiştir. Cinsiyet ve yurt dışında bulunma değişkenlerine göre kültürlerarası duyarlılık toplam ve alt boyut puanları farklılık göstermemektedir ($p>0,05$). Mezuniyet sonrasında yurtdışında çalışmak isteyen kişilerin kültürlerarası duyarlılık toplam ve alt boyut puanlarının yurtdışında çalışmak istemeyenlere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$). Öğrenci değişim programlarına katılmaya istekli olan öğrencilerin iletişimden hoşlanma alt boyutu haricindeki tüm alt boyut ve toplam puanları, farklı kültürlerden arkadaş sahibi olan öğrencilerin ise kültürel farklılıklara saygı alt boyutu haricindeki tüm alt boyut ve toplam puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$). En uzun süre yaşanan yerleşim birimi ve en uzun süre yaşanan coğrafi bölge değişkenlerine göre kültürlerarası duyarlılık toplam ve alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$) (Tablo 7).

Tablo 7. Öğrencilerin Bazı Değişkenlere Göre Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanları Değişimi

		İS	KFS	İKG	İH	İD	KD TOPLAM
Cinsiyet	Kadın	22,1±4,2	16,8±3,1	16,8±2,2	10,7±3,1	11,0±2,0	83,2±12,6
	Erkek	21,5±4,6	16,9±3,2	16,9±2,0	10,8±3,2	10,7±2,5	82,0±3,6
	p†	0,075	0,523	0,523	0,561	0,107	0,270
Yurtdışında çalışma isteği	Evet	22,1±4,4	17,1±3,2	17,1±3,2	11,0±2,0	11,0±2,3	84,1±12,6
	Hayır	21,1±4,3	16,3±3,0	16,3±3,0	10,4±2,2	10,6±2,3	80,0±13,6
	p†	0,010	0,003	0,003	0,003	0,036	0,000
Yurtdışında bulunma	Evet	21,9±5,7	21,6±4,8	17,7±3,9	11,25±2,3	10,5±2,4	83,0±16,5
	Hayır	21,8±4,2	22,2±4,1	16,8±3,1	10,8±2,1	10,9±2,2	82,6±12,8
	p†	0,881	0,345	0,095	0,203	0,232	0,864
Öğrenci değişim programlarına katılmaya isteklilik	Evet	22,1±4,1	22,4±4,0	17,1±3,2	10,9±2,2	11,1±2,2	83,8±13,1
	Hayır	21,1±4,5	21,6±4,3	16,3±3,0	10,5±2,0	10,5±2,3	80,3±12,9
	p†	0,009	0,029	0,005	0,052	0,007	0,002

Tablo 7. Öğrencilerin Bazı Değişkenlere Göre Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puanları Değişimi (Devamı)

		İS	KFS	İKG	İH	İD	KD TOPLAM
Farklı kültürlerden arkadaş sahibi olma	Evet	22,1±4,5	22,4±4,3	17,2±3,2	11,0±2,0	11,0±2,3	83,9±13,7
	Hayır	21,0±3,9	21,7±3,6	16,1±2,3	10,3±2,1	10,6±2,0	79,8±11,2
	p†	0,007	0,085	0,000	0,000	0,034	0,001
En uzun süre yaşanan bölge	Akdeniz	22,27±3,9 ^a	17,4±3,5 ^a	17,4±3,3 ^a	11,0±1,9 ^a	11,1±17,4 ^a	84,3±11,5
	Doğu Anadolu	22,1±4,2 ^b	17,1±3,5 ^b	17,1±3,6 ^b	10,5±1,8 ^b	11,0±17,5 ^b	83,4±12,5
	Ege	21,4±4,8 ^c	16,6±3,4 ^c	16,6±3,6 ^c	10,5±1,9 ^c	10,6±23,1 ^c	81,0±13,9
	Güneydoğu Anadolu	21,6±5,0 ^d	16,8±3,7 ^d	16,8±3,2 ^d	10,9±2,1 ^d	10,6±23,1 ^c	82,9±15,5
	İç Anadolu	21,4±4,4 ^c	16,3±3,8 ^e	16,3±3,7 ^c	10,7±2,0 ^e	10,7±15,9 ^d	80,9±13,8
	Karadeniz	23,3±2,8 ^f	17,2±2,8 ^f	17,2±2,1 ^f	11,1±2,3 ^f	11,8±18,9 ^e	86,9±9,1
	Marmara	21,0±4,7 ^e	16,2±2,3 ^e	16,2±2,2 ^e	10,5±1,9 ^e	10,5±19,9 ^f	79,8±13,3
	Türkiye dışı	22,1±5,0 ^h	19,5±2,8 ^h	19,5±4,6 ^h	12,0±2,7 ^h	10,7±18,7 ^e	86,1±13,4
	p‡	0,155	0,085	0,125	0,314	0,072	0,058
	En uzun süreyle yaşanan yerleşim birimi	Metropol	21,1±4,1 ^a	21,8±3,3 ^a	17,1±2,8 ^a	10,8±2,8 ^a	11,1±16,8 ^a
İl		22,4±4,0 ^b	22,6±4,2 ^b	17,1±3,1 ^b	10,9±2,0 ^b	10,8±19,0 ^b	84,3±13,0
İlçe		21,6±4,5 ^c	16,6±4,3 ^c	16,6±3,3 ^c	10,7±1,7 ^c	10,6±19,8 ^c	81,6±13,5
Köy		20,9±4,6 ^d	16,8±4,0 ^d	17,5±3,1 ^d	10,8±2,9 ^d	10,9±18,0 ^d	81,6±13,0
p‡		0,271	0,146	0,447	0,730	0,362	0,115

†: bağımsız gruplarda t testi. ‡: OnewayAnova testi. a, b, c, d, e, f, g, h: Her bir özelliğe aynı harfi taşıyan gruplar istatistiksel olarak farklı bulunmuştur. İS: İletişimde sorumluluk, KFS: Kültürel farklılıklara saygı, İKG: İletişimde kendine güven, İH: İletişimden hoşlanma, İD: İletişimde dikkat, KD: Kültürel duyarlılık.

Etnikmerkezcilik, kültürlerarası adaptasyon ve kültürlerarası duyarlılık parametrelerinin birbiriyle ilişkileri incelendiğinde; etnikmerkezciliğin kültürlerarası adaptasyon (r: -,134) ve kültürlerarası duyarlılıkla (r: -,202) negatif yönlü ve düşük düzeyde ilişkisi olduğu, kültürlerarası adaptasyon ve kültürlerarası duyarlılığın ise birbiriyle pozitif yönlü ve düşük düzeyde ilişkisi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 8).

Tablo 8. Etnikmerkezcilik, Kültürlerarası Adaptasyon ve Kültürlerarası Duyarlılık Parametrelerinin Korelasyonu

		Etnikmerkezcilik toplam puan	Kültürlerarası adaptasyon envanteri toplam puanları	Kültürlerarası duyarlılık ölçeği toplam puanları
Etnikmerkezcilik ölçeği	r	1	-,134**	-,202**
Toplam puan	p		,001	,000
Kültürlerarası adaptasyon envanteri toplam puanları	r	-,134**	1	,291**
	p	,001		,000
Kültürlerarası duyarlılık ölçeği toplam puanları	r	-,202**	,291**	1
	p	,000	,000	

r: pearson korelasyon analizi. **p: 0,01 düzeyinde anlamlıdır.

5. TARTIŞMA

Bu çalışmada, Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü'nde ve Dumlupınar Üniversitesi Kütahya Sağlık Yüksekokulu Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü'nde eğitim gören fizyoterapi öğrencilerinin kültürlerarası yaklaşım özelliklerini incelemek amaçlanmıştır. Bu çalışma ile, elde edilen bilgiler sayesinde, Türkiye'de daha önce irdelenmemiş olan kültürlerarası fizyoterapi konusu üzerine eğilmek ve dikkat çekmek hedeflenmiştir.

Kültürlerarasılık kavramı üzerine yapılan çalışmalara baktığımızda bireylerin; duyarlılık, adaptasyon, etnikmerkezcilik düzeylerinin ve deneyimledikleri kültürel farklılıkların tespit edilip bu verilerin birbirleri ile ilişkilerinin incelendiği başka bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Rengi ve ark. sınıf öğretmeni adayları üzerinde yaptığı araştırmada 119 (%41,6) erkek, 167 (%58,4) kadın öğrenciye ulaşırken; Yılmaz ve ark. yine sınıf öğretmeni adayları üzerinde yaptığı araştırmaya 203 (%50,2) erkek, 201 (%49,8) kadın öğrenciyi dâhil etmiştir (67, 68). Bizim çalışmamızda ise katılımcıların 274 (%48,3)'ünü erkek, 293 (%51,7)'ünü ise kadın öğrenciler oluşturmuştur. Literatüre bakıldığında fizyoterapistlik ve diğer meslek mensuplarının dâhil edildiği çalışmalarda cinsiyet açısından benzer şekilde homojenlik göze çarpmaktadır (69, 70). Hemşirelik, ebelik ve diyetisyenlik gibi bölümlerde yapılan çalışmalarda ise bu mesleği tercih eden populasyon özelliğinden dolayı yüzdeler kadın cinsiyet lehine değişmektedir (65, 71, 72). Fakat yapılan unvan değişikliği ile artık erkek hemşirelerin de var olması bu meslek gruplarıyla yapılan yeni çalışmalarda homojenliğin tekrar sağlanacağını düşündürmektedir.

Bulduk ve ark. hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada 113 (%76,4) katılımcının üniversite eğitimine başlamadan önce en uzun süreyle yaşadıkları yerleşim birimi olarak metropolü, 35 (%23,6)'inin ise ilçe, köy veya bucağı ifade ettiğini belirtmişlerdir (65). Yılmaz ve ark. aynı soruya katılımcıların 298 (%73,8)'inin il merkezi, 65 (%16,1)'inin ilçe, 40 (%9,9)'ünün köy, 1 (%0,2)'inin diğer yerleşim birimleri şeklinde cevap verdiğini bildirmişlerdir (68). Bizim çalışmamızda ise 41 (%7,2) öğrencinin yaşamının en uzun süresini metropolde, 234

(%41,3)'ünün il merkezinde, 214 (%37,7)'ünün ilçe merkezinde, 78 (%13,8)'inin ise köyde yaşayarak geçirdiği tespit edilmiştir. Yerleşim yerinin küçükten büyüğe gittikçe daha kozmopolit bir yapıya bürünmesi neticesinde, orada yaşayan insanların kültürel çeşitliliğin daha fazla olduğu bir etkileşim ağının içerisinde olmasının ve bu sayede kültürlerarası yaklaşımlarını geliştirmede daha yetkin olmalarının önü açıldığı düşünülebilir.

Bulduk ve ark. hemşirelik öğrencileri ile yaptıkları çalışmada 148 katılımcının %73,6'sının hemşireliği isteyerek tercih ettiğini, %54,7'sinin mesleği tercih etme nedeninin iş bulma kolaylığı/ekonomik nedenler olduğunu, %70,7'sinin hemşireliğe bakış açısının olumlu olduğunu, %82,3'ünün öğrenci değişim programlarına istekli olduğunu, %75,5'inin yabancı kültürlerden insanlarla çalışmaya istekli olduğunu ortaya koymuşlardır (65). Bizim çalışmamızın sonuçlarına göre de benzer şekilde; 567 öğrencinin %84'ü fizyoterapistlik mesleğini isteyerek tercih ettiğini, %51,5'i fizyoterapistlik mesleğini tercih etme nedeni olarak iş bulma kolaylığı / ekonomik nedenler olduğunu, 59,4'ü mesleğe bakış açısının olumlu olduğunu belirtmiştir. 380 (%67) öğrencinin öğrenci değişim programlarına katılma konusunda, 373 (%65,8) öğrencinin ise mezuniyet sonrasında yurtdışında çalışma konusunda istekli olduğu tespit edilmiştir. Öğrenci değişim programları veya çalışma yoluyla yurtdışında yaşamayı deneyimleme isteği/durumu, bireylerin çokkültürlülüğe ve kültürlerarası iletişime kendini hazır hissetmesi, aşına olması ve üstesinden gelmesi gibi konuları aydınlatmaya yarayacak ve literatüre katkı sunacaktır.

Tanrıverdi ve ark. hemşirelik ve ebelik öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmalarında; 173 katılımcının %69,4'ünün hastalara bakım hizmeti verirken kültürel farklılıkları deneyimlediğini, bu kültürel farklılıkların %57,5'inin iletişimden, %18,3'ünün yaşam stilinden, %6,7'sinin inançtan kaynaklandığı sonucuna ulaşmışlardır. İlaveten öğrencilerin %45,1'i bu kültürel farklılıkların hasta bakımına olumsuz yansıdığını belirtirken, %38,7'si olumlu yansıdığını belirtmiştir (66). Stajları vasıtasıyla fizyoterapi hizmeti verdiğini ifade eden 226 öğrencinin bulunduğu ve bunların farklı kültürlerden bireylere fizyoterapi hizmeti verirken 57'sinin zorluk yaşadığını belirtmiş olduğu çalışmamızda ise 110 (%78,6) öğrenci; fizyoterapi hizmeti verme esnasında kültürel farklılıkları deneyimlediğini ve bu farklılıkların %35,4 gibi büyük bir çoğunluğunun iletişim engeli, %23'ünün yaşam

stili, %1,1'inin ise inanç nedeniyle olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca öğrencilerin %56,5'i kültürel farklılıkların fizyoterapi uygulamalarına olumlu yönde yansıtacağını belirtirken, %27,8'i olumsuz yönde yansıtacağını belirtmiştir. Sağlık profesyoneli ile hasta veya hizmet verdiği kişiler arasında bir takım kültürel farklılıklar olması kimi zaman olumlu kimi zaman olumsuz neticeler doğurabilmektedir. Yukarıda adı geçen çalışmalarda kültürel farklılıkları deneyimlediğini belirten katılımcıların cevapları irdelendiğinde; farklı kültürleri yakından tanıma fırsatı yakalamanın iyi, bu farklılıkların iletişimde bir bariyer oluşturmasının ise kötü bir durum olduğu anlaşılmaktadır.

McArthur ve ark. diyetisyenlik öğrencilerine yönelik yaptıkları çalışmada 283 katılımcının %14'ü İngilizce dışında bir dil bildiğini ifade etmiştir, farklı kültürel/etnik gruplara ait parametrelerle ilgili olarak; %99,6'sı bir yemeği tattığını, %97,1'i bir film ya da belgesel izlediğini, %87,5'i herhangi bir kursa katıldığını, %71,8'i önemli bir festival, konser ya da sosyal olaya katıldığını bildirmiştir. %56,4'ü farklı kültürel/etnik gruplardan takım arkadaşlarıyla bir sportif faaliyette bulunduğunu, %76,4'ü farklı kültürel/etnik gruplardan bir yazarın kaleme aldığı bir kitap okuduğunu, %55'i farklı kültürel/etnik gruplardan olan sağlık profesyonellerinden sağlık hizmeti aldığını belirtmiştir (72). Bizim çalışmamızda ise farklı kültürlerle ait deneyimler yaşayan öğrencilerin; 229 (%40,4)'u Türkçe dışında bir dil/lehçe bildiğini, 444 (%78,3)'ü bir yemeği tattığını, 540 (%95,2)'i bir film ya da belgesel izlediğini, 88 (%15,5)'i herhangi bir kursa katıldığını, 218 (%38,4)'i önemli bir festival, konser ya da sosyal olaya katıldığını belirtmiştir. 182 (%32,1)'si farklı kültürel/etnik gruplardan takım arkadaşlarıyla bir sportif faaliyette bulunduğunu, 468 (%82,5)'i farklı kültürel/etnik gruplardan bir yazarın kaleme aldığı bir kitap okuduğunu ve 437 (%77,1)'si farklı kültürel/etnik gruplardan olan sağlık profesyonellerinden sağlık hizmeti aldığını bildirmiştir. Farklı kültürlerle özgü davranış ve yaşam biçimlerinin deneyimlenmesinin, daha fazla bilgi sahibi olma yoluyla karşı kültürden olanları tanıma, anlama, etkin iletişime geçebilme ve aradaki engelleri kaldırma konusunda faydalı olacağı söylenebilir.

Öğüt 600 kişi üzerinde yaptığı çalışmasında etnikmerkezcilik düzeylerinin kadın ve erkeklerde birbirine yakın değerlere sahip olduğunu yani cinsiyete göre etnikmerkezcilik düzeyinin anlamlı farklılık göstermediğini ortaya koymuşlardır

(50). Üstün 414 öğretmen adayı katılımcı ile yaptığı araştırmada kadınların etnikmerkezcilik düzeylerinin erkeklere oranla anlamlı bir şekilde düşük olduğunu belirtmişlerdir (28). Neuliep ve ark. üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada erkeklerin daha etnikmerkezci düşüncede olduğunu bildirmiştir (73). Bizim yapmış olduğumuz çalışmada da benzer şekilde kadınların erkeklere göre etnikmerkezcilik ölçeği puanları anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Elde ettiğimiz bulgular literatürdeki hakim görüşü destekler nitelikte olsa da sonuçları bakımından tutarsız bir takım çalışmalara rastlayarak tam tersi bulgulara ulaşmanın da mümkün olabileceği unutulmamalıdır.

Öğüt'ün 600 kişi üzerinde yaptığı çalışmasında farklı ülkelerden tanıdıkları/komşuları veya arkadaşları bulunanların bulunmayanlara göre etnikmerkezcilik düzeylerinin anlamlı bir şekilde daha düşük olduğu görülmektedir (50). Bizim çalışmamızda da farklı kültürlerden arkadaş sahibi olanların olmayalara göre etnikmerkezcilik ölçeği puanları anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Literatürdeki diğer çalışmalara bakıldığında da ortaya çıkan sonuçlar benzerdir (73). Her ne kadar kültürel etkileşimlerde iletişim bariyeri oluşturmamayı sağlayacağını düşündüğümüz bu sonuçla birlikte bireylerin kültürlerinden kopup asimile olmaması için kabul edilebilir miktarda etnikmerkezçiliğe sahip olmaları gerektiğini düşünmekteyiz. Bu miktar kabul edilebilir sınırları aştığı takdirde ise kültürel çatışmaları artırması kaçınılmaz olacaktır.

Üstün çalışmasında katılımcıların yetiştikleri coğrafi bölgenin etnikmerkezcilik düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı sonucuna ulaşmıştır (28). Bizim çalışmamızda ise en uzun süre yaşanan bölge değişkenine göre Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşayan öğrencilerin etnikmerkezcilik ölçeği puanları Doğu Anadolu ve Karadeniz bölgesi haricindeki diğer tüm bölgelerde yaşayan öğrencilerden anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Yurtdışında bulunanların ve turizm yönünden gelişmiş bölgelerimizde yetişenlerin kültürel etkileşime daha fazla girdikleri düşünüldüğünde etnikmerkezcilik düzeylerinin düşük olması beklenirken tam tersi sonuç çıkması kültürel iletişime engel oluşturan faktörlerdeki dominantlıktan kaynaklandığı fikrini akıllara getirmektedir.

Neuliep ve ark. en uzun süre yaşanan yerleşim birimi değişkeninin etnikmerkezcilik düzeyleri üzerine bir etkisi olmadığını vurgulamıştır (73). Bizim

çalışmamızda da benzer şekilde bu değişken etkisiyle öğrencilerin etnikmerkezcilik ölçeği puanları anlamlı düzeyde farklılık göstermemektir. Bu durumun küçük yerleşim yerlerinde (köy, ilçe) farklı kültürlerle etkileşimin çok mümkün olmamasından, büyük yerleşim yerlerinde (il, metropol) ise çok sayıda kültürün bir arada bulunmasının gerektirdiği hoşgörü ve beraberce yaşama mecburiyetinden kaynaklandığını düşünebiliriz.

Demir ve ark. Erasmus programına katılma amacı olan öğrencilerin büyük bir çoğunluğun farklı kültürleri tanıma isteği duyduğunu belirtmişlerdir. Erasmus sonrasında ise bu tecrübe ile önyargılardan kurtulduklarını ifade ettiklerini bildirmiştir (74). Bizim çalışmamızda öğrenci değişim programlarına katılmaya isteklilik değişkenine göre etnikmerkezcilik ölçeği puanları anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir. Bunun nedeninin henüz farklı kültürlerle etkileşime girmeden bir kanaate varamamak yahut yurtdışı eğitim programına katılmaktaki amaçlarının kültürel farklılıkları tanımaktan öte mesleki bilgilerini artırmak, dil öğrenmek vb. olabileceği düşünülmektedir.

Öğüt çalışmasında yurtdışında yaşama isteği duyanların etnikmerkezcilik puanları anlamlı bir şekilde daha düşüktür (50). Bizim çalışmamızda ise öğrencilerin mezuniyet sonrasında yurtdışında çalışma isteği değişkenine göre etnikmerkezcilik ölçeği puanları anlamlı düzeyde farklılık göstermemektir. Bu durumun da katılımcıların kültürel etkileşimden çok mesleki bilgi ve beceri odaklı bir deneyim yaşama amacından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Üstün çalışmasında yurtdışında bulunanların etnikmerkezcilik düzeylerinin anlamlı bir şekilde daha düşük olduğu sonucuna ulaşmışlardır (28). Bizim çalışmamızda ise öğrencilerin yurt dışında bulunma değişkenine göre etnikmerkezcilik ölçeği puanları anlamlı düzeyde farklılık göstermemektir. Bu sonucun, öğrencilerin yurtdışında kısa süreli bulunmuş ve yeterli miktarda kültürel etkileşim içine girmemiş olmalarına bağlı olduğu düşünülebilir.

Obuz Türkiye'den KKTC'ye göç etmiş bireylerin kültürlerarası adaptasyon düzeylerini incelediği çalışmasında cinsiyet değişkenine göre kültürlerarası adaptasyon envanterinden aldıkları gerek alt boyut gerekse toplam puanları arasında anlamlı bir fark bulamamıştır. Erkeklerin aldıkları puan alt boyutlarda ve toplamda kadınlardan yüksek olsa da bu fark anlamlı değildir (44). Bizim çalışmamızda ise

Duygusal Esneklik alt boyutunda erkeklerin puanları kadınlara göre anlamlı düzeyde yüksek bulunurken diğer alt boyutlar ve toplam puan açısından anlamlı bir fark bulunamamıştır. Cinsiyet değişkenine göre bulunan farkın anlamsız olduğu sonuçlara ulaşıldığı gibi kimi zaman erkeklerin kimi zaman da kadınların anlamlı olarak farklı puanlar aldığı sonuçları görmenin de mümkün olabileceği unutulmamalıdır.

Obuz çalışmasında en uzun süre yaşanan yerleşim birimi değişkeninin kültürlerarası adaptasyon puanlarını küçük yerleşim yerinden büyük yerleşim yerlerine doğru gidildikçe anlamlı olarak artırdığı sonucuna ulaşmıştır. Duygusal Esneklik, Algısal Duyarlılık, Kişisel Özerklik alt boyutları ile envanterden alınan toplam puanlar bu anlamlı farkı ortaya koymaktadır. Esneklik Açıklık alt boyutu puanlarında ise anlamlı bir fark bulunmamaktadır (44). Bizim çalışmamızda ise en uzun süre yaşanan yerleşim birimi değişkenine göre kültürel adaptasyon toplam puanı ve alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir. Büyük yerleşim yerlerinde maruz kalınan kültürel çeşitliliğin fazlaca olması nedeniyle kültürel uyumu kazanmak zorunda olunması gerçeği ile bizim çalışmamızdaki sonuç çelişse de anlamlı olmadığı halde köyden metropole gidildikçe görece artan puanlar da ortadadır.

Karaeminoğulları ve ark. yurt dışında çalışmaya istekli geleceğin yönetici adayı olan işletme öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada kültürlerarası adaptasyon envanterinden alınan toplam puanlar ve tüm alt boyut puanları oldukça yüksek çıkmıştır (47). Bizim çalışmamızda ise mezuniyet sonrasında yurtdışında çalışmak isteyen kişilerin istemeyenlere göre duygusal esneklik, esneklik/açıklık ve toplam puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir. Birbirine paralel bu sonuçlar; çokkültürlü bir ortamda çalışma isteğinin kültürlerarası empati becerileri yüksek ve gerekli adaptasyonları geliştirebilecek kişilerde mümkün olabileceği kanısını destekler niteliktedir.

Cai ve ark. Amerika'da yaşayanların Çin'de yaşayanlara oranla daha yüksek düzeyde benlik saygısına sahip olduğunu bildirmişlerdir. Bunu ise Amerika'nın çokkültürlü bir yapıya sahip olmasıyla ilişkilendirmişlerdir (75). Benlik saygısını doğrudan; kendi yurtları dışında yaşamak durumunda kalan insanların öz-kavramlarıyla dolayısıyla da Kişisel Özerklik alt boyutuyla ilişkilendirmemiz mümkündür. Buradan hareketle çalışmamızda yurt dışında bulunan kişilerin yurt dışı

deneyimi olmayan kişilere göre kişisel özerklik alt boyut puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Şahin, Türk Erasmus öğrencilerinin Kültürlerarası adaptasyon düzeylerini araştırdığı çalışmasında tüm alt boyutlarda ve toplamda oldukça yüksek puanlar elde etmiştir. Bu durumu; değişim programına katılan ve bu sayede farklı kültürlerden arkadaş sahibi olan öğrencilerin çokkültürlü ortamlarda zorlukların üstesinden gelerek bu etkileşimden olabildiğince faydalandıkları şeklinde özetlemiştir (76). Bizim çalışmamızda da öğrenci değişim programlarına katılmaya istekli olan ve farklı kültürlerden arkadaş sahibi olan öğrencilerin duygusal esneklik, esneklik/açıklık, algısal duyarlılık ve toplam puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Literatür bulgularıyla örtüşen bu sonuçların yanında sadece Kişisel Özerklik alt boyutunda anlamlı bir fark bulunamaması; öğrencilerin farklı bir kültürün değerlerine saygı duyarken; kendi özünü ve kültürünün dinamiklerini her koşulda muhafaza etme güdüsü olarak anlaşılabilir.

Obuz Türkiye'nin 7 farklı bölgesinden de katılımcıların yer aldığı çalışmasında, coğrafi bölge ve kültürlerarası adaptasyon envanterinden alınan puanlar arasında bir analiz gerçekleştirilmemiştir (44). Türkiye'de yapılan araştırmalara baktığımızda da böyle bir ilişkiden söz eden herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bizim çalışmamızda ise en uzun süre yaşanan coğrafi bölge değişkenine göre kültürel adaptasyon toplam puanı ve alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir. Belki Türkiye'deki coğrafi bölgeler barındırdıkları kültürel çeşitlilikler açısından kategorize edilirse; dünyadaki benzer çeşitliliğe sahip coğrafi bölgeler ile kıyaslayarak, bu değişkenin kültürel adaptasyona olan etkisi üzerine söz söylenebilir.

Egelioğlu ve ark. çalışmasında cinsiyet değişkenine göre kültürlerarası duyarlılık düzeylerine baktığında anlamlı bir fark bulamazken (77), Yılmaz ve ark. kadınlar lehine bir fark bulmakla birlikte onlar da bu farkın anlamlı olmadığını bildirmişlerdir (68). Bizim çalışmamızda da cinsiyet değişkenine göre kültürlerarası duyarlılık toplam ve alt boyut puanları kadınlar açısından bir miktar fazla olsa da bu durum anlamlı değildir. Literatüre bakıldığında kadınlar lehine anlamlı farklılığın olduğu sonuçları görmek de mümkündür (78, 79). Bazı çalışmalarda kadınların anlamlı düzeyde fazla bazılarında ise anlamlı olmasa da bir miktar fazla puan alması;

kadınların erkeklere göre daha duygusal ve empati becerilerinin daha yüksek olmasından kaynaklandığını akıllara getirebilir.

Üstün çalışmasında yurt dışında en az bir kere bulunmuş katılımcıların, hiç bulunmayanlara göre kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin anlamlı bir şekilde yüksek olduğunu bildirmiştir (28). Bizim çalışmamızda ise yurt dışında bulunma değişkenine göre kültürlerarası duyarlılık toplam ve alt boyut puanları farklılık göstermemektedir. Literatürdeki benzer çalışmalarda kimi zaman bu değişkenin anlamlı fark oluşturduğunu görmek mümkünken, kimi zaman da 10 yıl gibi uzun süreler kalmadıktan sonra yurtdışı deneyiminin anlamlı bir farka neden olmadığı üzerinde durulmuştur (80, 81). Bizim çalışmamızdaki katılımcıların da yurtdışında kısa süreli bulunmaları bu sonucun arkasında yatan neden olarak düşünülebilir.

Öğüt çalışmasında yurtdışında yaşama isteği duyanların ölçeğin tüm alt boyutlarından aldıkları puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğunu ifade etmiştir (50). Bizim çalışmamızda da mezuniyet sonrasında yurtdışında çalışmak isteyen kişilerin kültürlerarası duyarlılık toplam ve alt ölçek puanlarının yurtdışında çalışmak istemeyenlere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Gelişen dünya konjonktüründe adeta küçük bir köy olan gezegenimizde kültürel çeşitlilik ve farklılıklarla birlikte yaşamın elzem olduğu düşünülürse literatürdeki sonuçlarla paralel sonuçların elde edilmesi tatmin edici olarak nitelendirilebilir.

Anderson ve ark. yurt dışı eğitim programlarına katılan öğrenciler üzerinde yaptığı araştırma sonucunda kültürlerarası duyarlılık toplam puanlarının yüksek çıktığı sonucunu bildirmiştir (82). Bizim çalışmamızda da öğrenci değişim programlarına katılmaya istekli olan öğrencilerin iletişimden hoşlanma alt boyutu haricindeki tüm alt boyut ve toplam puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Katılımcılarımızın sadece iletişimden hoşlanma alt boyut puan farkının anlamlı çıkmayışına rağmen diğer boyutların anlamlı sonuç vermesi, farklı kültürlerle etkileşimden zevk alınmasa dahi saygılı, sorumlu ve dikkatli davranılması gerektiği bilincinin yerleştiğini gösteren bir işaret olarak yorumlanabilir.

Banos yapmış olduğu çalışmada farklı kültürlerden arkadaş sahibi olan öğrencilerin olamayanlara göre kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin anlamlı olarak yüksek olduğunu belirtmiştir. Literatürdeki birçok çalışma da aynı sonucu bildirmiştir (28, 50, 77). Bizim çalışmamızda ise sadece kültürel farklılıklara saygı

alt boyutu haricindeki tüm alt boyut ve toplam puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Kültürlerarası etkileşimi optimize eden en önemli faktörlerden olan saygı boyutunun farklı kültürden bir arkadaşa sahip olmadan da yüksek olması, her durumda tolerasyonun yüksek olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

Egelioglu ve ark. çalışmasında en uzun süre yaşanan bölge değişkenine göre kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin yurdumuzun orta, batı, güney ve doğu bölgelerinde anlamlı olmamakla birlikte yüksek olduğunu bildirmiştir (77). Benzer şekilde Üstün'ün çalışmasında da yurt dışında ve yurdumuzun güneydoğu bölgesinde uzun süre yaşayanların puanlarının anlamlı olmamakla birlikte yüksek olduğu görülmüştür (28). Bizim çalışmamızda da en uzun süre yaşanan coğrafi bölge değişkenine göre kültürlerarası duyarlılık ölçeği toplam ve alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir. Bu sonuçlardan hareketle, kendi kültürüne ve başka kültürlerle bakış açısında kabul edilebilir, normal ve ideal olma halinin yetişilen bölgeden kaynaklı değil; saygılı, tolerasyonu yüksek ve empati yapabilen kısaca duyarlı olmakla mümkün olduğunu anlamaktayız.

Yılmaz ve ark. en uzun süre yaşanan yerleşim birimi değişkenine göre kültürlerarası duyarlılık düzeylerinin taşradan merkeze doğru gidildikçe anlamlı olmamakla birlikte arttığını tespit etmişlerdir (68). Bizim çalışmamızda da en uzun süre yaşanan yerleşim birimi değişkenine göre kültürlerarası duyarlılık ölçeği toplam ve alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir. Tıpkı coğrafi bölge ile ilgili kanaatimizde olduğu gibi bu sonuçlar da kültürlerarası duyarlılığın yaşanan yerleşim biriminin kozmopolitliğine bakmaksızın sergilenmesinin elzem olduğunu göstermesi açısından kayda değerdir.

Dong ve ark. etnikmerkezcilik ve kültürlerarası duyarlılık arasında negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulduğu gibi, Ögüt de güçlü düzeyde negatif yönlü ve anlamlı bir ilişki bulmuştur (39, 50). Yani bu durumdan anlaşılması gereken sonuç; etnikmerkezcilik düzeyindeki düşüklüğün, kültürlerarası duyarlılık düzeyini pozitif yönde yükseltmesi olacaktır. Bizim çalışmamızda ise etnikmerkezcilik ve kültürlerarası duyarlılık parametrelerinin birbiriyle ilişkileri incelendiğinde; etnikmerkezciliğin kültürlerarası duyarlılıkla negatif yönlü ve düşük düzeyde ilişkisi olduğu bulunmuştur. Yine aynı şekilde etnikmerkezciliğin kültürlerarası adaptasyonla negatif yönlü ve düşük düzeyde ilişkisi olduğu bulunmuştur.

Kültürlerarası adaptasyon ve kültürlerarası duyarlılığın ise birbiriyle pozitif yönlü ve düşük düzeyde ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu noktada anlaşılması gereken ise; kişilerin kültürlerarası adaptasyonu artarken kültürlerarası duyarlılığın da pozitif yönde artmasıdır. Literatürde kültürlerarası adaptasyonun kültürlerarası duyarlılık ve etnikmerkezcilik ile korelasyonuna bakılan başka bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Çalışmamızın kısıtlılıkları; iki üniversitenin öğrencileri ile yapılmış olması nedeniyle sonuçlar üzerinden bir genelleme yapmak çok doğru olmayacağından daha kapsamlı çalışmaların yapılması yerinde olacaktır. Katılımcıların en uzun süreyle metropolde yaşayanlarının az sayıda olması, yine en uzun süreyle yurtdışında yaşayanların ise hiç olmaması bu değişken açısından farkın ortaya konması hususunu yeterli derecede sağlamamıştır.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

1. Kadınların erkeklere göre, farklı kültürlerden arkadaş sahibi olanların olmayanlara göre etnikmerkezcilik ölçeği puanları anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur ($p<0,05$).
2. En uzun süre yaşanan bölge değişkenine göre Güneydoğu Anadolu Bölgesinde yaşayan öğrencilerin etnikmerkezcilik ölçeği puanları Doğu Anadolu ve Karadeniz bölgesi haricindeki diğer tüm bölgelerde yaşayan öğrencilerden anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur ($p<0,05$).
3. En uzun süreyle yaşanan yerleşim birimi değişkenine göre etnikmerkezcilik ölçeği puanları anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).
4. Öğrenci değişim programlarına katılma ve mezuniyet sonrasında yurtdışında çalışmaya istekli olma ile yurt dışında bulunma değişkenlerinin etnikmerkezcilik düzeyleri üzerine anlamlı bir etkisi bulunmamaktadır ($p>0,05$).
5. Kültürlerarası adaptasyon envanterinin duygusal esneklik alt boyutunda erkeklerin puanları kadınlara göre anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).
6. Mezuniyet sonrasında yurtdışında çalışmak isteyen kişilerin istemeyenlere göre kültürlerarası adaptasyon envanteri toplam puanlarının ve duygusal esneklik, esneklik/açıklık alt boyutlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).
7. Yurt dışında bulunan kişilerin yurtdışı deneyimi olmayan kişilere göre kültürlerarası adaptasyon envanterinin kişisel özerklik alt boyut puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).
8. Öğrenci değişim programlarına katılmaya istekli olan ve farklı kültürlerden arkadaş sahibi olan öğrencilerin kültürlerarası adaptasyon envanteri toplam puanlarının ve duygusal esneklik, esneklik/açıklık, algısal duyarlılık puanlarının anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).
9. En uzun süre yaşanan yerleşim birimi ve en uzun süre yaşanan coğrafi bölge değişkenlerine göre kültürlerarası adaptasyon envanteri toplam ve alt

boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).

10. Cinsiyet ve yurt dışında bulunma değişkenlerine göre kültürlerarası duyarlılık ölçeği toplam ve alt boyut puanları farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).
11. Mezuniyet sonrasında yurtdışında çalışmak isteyen kişilerin kültürlerarası duyarlılık toplam ve alt ölçek puanlarının yurtdışında çalışmak istemeyenlere göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0,05$).
12. Öğrenci değişim programlarına katılmaya istekli olan öğrencilerin iletişimden hoşlanma alt boyutu haricindeki tüm alt boyut ve kültürlerarası duyarlılık ölçeği toplam puanları ile farklı kültürlerden arkadaş sahibi olan öğrencilerin kültürel farklılıklara saygı alt boyutu haricindeki tüm alt boyut ve kültürlerarası duyarlılık ölçeği toplam puanları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur ($p<0,05$).
13. En uzun süre yaşanan yerleşim birimi ve en uzun süre yaşanan coğrafi bölge değişkenlerine göre kültürlerarası duyarlılık ölçeği toplam ve alt boyut puanları istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermemektedir ($p>0,05$).
14. Etnikmerkezciliğin kültürlerarası duyarlılıkla negatif yönlü ve düşük düzeyde ilişkisi olduğu bulunmuştur ($r: -,202; p: 0,01$).
15. Etnikmerkezciliğin kültürlerarası adaptasyonla negatif yönlü ve düşük düzeyde ilişkisi olduğu bulunmuştur ($r: -,134; p: 0,01$).
16. Kültürlerarası adaptasyon ve kültürlerarası duyarlılığın ise birbiriyle pozitif yönlü ve düşük düzeyde ilişkisi olduğu tespit edilmiştir ($r: ,291; p: 0,01$).

Bu bağlamda;

- Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü öğrencilerinin kültürlerarası adaptasyon ve duyarlılıklarını olumlu etkilediğinden farklı kültürlerle sahip arkadaş edinmelerinin ve öğrenci değişim programlarına katılmalarının teşvik edilmesi faydalı olacaktır.
- Yurt dışında bulunma faktörünün kültürlerarası adaptasyonu artıracak bulgusundan yola çıkarak kısa süreli de olsa bu deneyimi yaşamaları için öğrenciler cesaretlendirilmeli ve fırsatlar sunulmalıdır.

- İç Anadolu, Ege, Marmara ve Akdeniz bölgeleri başta olmak üzere tüm bölgelerden olan katılımcıların etnikmerkezcilik düzeylerini daha da düşük seviyelere çekebilmek için hoşgörü ve empati konulu eğitimlere ağırlık verilmeli, bu tutumun bir sağlık profesyonelinde olmaması gerektiği ve fizyoterapistin çalıştığı kişilerin aldığı sağlık hizmeti verimini düşüreceği üzerinde durulmalıdır.
- Öğrencilerin çeşitli çalışma ve organizasyon planlamalarıyla farklı kültürel/etnik gruplara ait; yemekleri tatmaları, film ya da belgeseller izlemeleri, çeşitli kurs, festival, konser ve sosyal olaylara katılmaları kültürlerarası etkileşimlerini olumlu yönde destekleyecektir.
- Geleceğin fizyoterapistlerinin kültürlerarası yaklaşım özelliklerini geliştirmek amacıyla farklı kültürel/etnik gruplara mensup takım arkadaşlarıyla sportif faaliyetlere katılmaları ve yazarların kitaplarını okumaları sağlanabilir.
- Kültürlerarası fizyoterapi kavramını özümseyebilmeleri ve empati yeteneklerini artırabilmeleri adına farklı kültürel/etnik gruplara mensup sağlık profesyonellerinden sağlık hizmeti almaları önerilmelidir.
- Sayabileceğimiz bütün önerilerin anahtarı olması hasebiyle yabancı dil gelişimine önem verilmeli ve fizyoterapist adaylarının muhakkak yeterli düzeyde bir yabancı dil öğrenmeleri için imkanlar seferber edilmelidir.
- Fizyoterapi öğrencilerinin kültürlerarası yaklaşım özelliklerini geliştirecek ders müfredatı oluşturmanın eğitim politikaları gündemine alınmasının, mezun fizyoterapistler için ise hizmet içi eğitim ve sempozyumlarla bu kazanımların sağlanmasının çağdaş fizyoterapinin bir gereği olduğu düşünülmektedir.

7. ÖZET

Fizyoterapi Öğrencilerinin Kültürlerarası Yaklaşım Özelliklerinin İncelenmesi

Amaç: Çalışmamız; fizyoterapi öğrencilerinin kültürlerarası yaklaşım özelliklerinin incelenmesi amacıyla planlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmaya Süleyman Demirel ve Dumlupınar üniversitelerindeki 567 fizyoterapi ve rehabilitasyon bölümü öğrencisi dâhil edilmiştir. Katılımcılara sosyodemografik özelliklerin sorgulandığı 27, kültürel farklılıkları deneyimleme durumunun belirlendiği 7 soruluk bir anket uygulanmıştır. Öğrencilerin kültürlerarası yaklaşım özelliklerinin belirlemek için etnikmerkezcilik ölçeği, kültürlerarası adaptasyon envanteri ve kültürlerarası duyarlılık ölçeği kullanılmıştır.

Bulgular: Kadın katılımcıların ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yaşayanların etnikmerkezcilik puanları daha düşüktür ($p<0,05$). Farklı kültürlerden arkadaşı olanların etnikmerkezciliği düşük, kültürlerarası duyarlılık ve adaptasyonu yüksektir ($p<0,05$). Öğrenci değişim programına katılma ve yurtdışında çalışma isteği olanların kültürlerarası duyarlılık ve adaptasyonu yüksektir ($p<0,05$). Kültürlerarası duyarlılık, kültürlerarası adaptasyon ve etnikmerkezcilik yerleşim birimine göre değişmemektedir ($p>0,05$). Kültürlerarası duyarlılık ve etnikmerkezcilik yurtdışında bulunmaya göre değişmemektedir ($p>0,05$). Etnikmerkezciliğin kültürlerarası adaptasyon ($r: -,134$; $p: 0,01$) ve kültürlerarası duyarlılıkla ($r: -,202$; $p: 0,01$) negatif yönlü ve düşük düzeyde ilişkisi bulunmuştur. Kültürlerarası adaptasyon ve kültürlerarası duyarlılığın birbiriyle ($r: ,291$; $p: 0,01$) pozitif yönlü ve düşük düzeyde ilişkisi bulunmuştur.

Sonuç: Etnikmerkezcilik düzeyi düşükçe kültürlerarası duyarlılık ve adaptasyon düzeyi yükselmektedir. Kültürlerarası duyarlılık artarken kültürlerarası adaptasyon da artmaktadır. Fizyoterapistlerin kültürlerarası yaklaşım becerilerini geliştirmek amacıyla çalışmalar yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: fizyoterapi öğrencileri, kültürel deneyimler, etnikmerkezcilik, kültürlerarası adaptasyon, kültürlerarası duyarlılık.

ABSTRACT

Investigation on Characteristics of Physiotherapy Students' Transcultural Approach

Purpose: The purpose of this study was to investigate the characteristics of physiotherapy students' transcultural approach.

Materials and Methods: 567 students who study physiotherapy and rehabilitation in Suleyman Demirel University and Dumlupinar University participated in the study. A 27 item questionnaire was conducted to examine participants' sociodemographic attributes and 7 item questionnaire to specify participants' status of experiencing cultural differences. The characteristics of students' transcultural approach were assessed by Ethnocentrism Scale, The Cross Cultural Adaptability Inventory (CCAI) and Intercultural Sensitivity Scale (ISS).

Results: Women and those who live in Southeastern Anatolia had significantly lower level of ethnocentrism ($p < 0,05$). Those who have friends from different cultures had lower ethnocentrism, higher intercultural sensitivity and adaptation ($p < 0,05$). Those who have a desire to participate in a student exchange program and work abroad had higher intercultural sensitivity and adaptation ($p < 0,05$). According to settlement; there is not a significant difference in the level of intercultural sensitivity, cross cultural adaptation and ethnocentrism ($p > 0,05$). According to whether they are abroad, there is not a significant difference in intercultural sensitivity and ethnocentrism ($p > 0,05$). Ethnocentrism showed negatively weak correlation with cross cultural adaptation ($r: -,134$; $p: 0,01$) and intercultural sensitivity ($r: -,202$; $p: 0,01$). Cross cultural adaption showed positively weak correlation with intercultural sensitivity ($r: ,291$; $p: 0,01$).

Conclusion: As ethnocentrism level decreases; intercultural sensitivity and adaptation levels increased. As intercultural sensitivity increases, cross cultural adaptation increased. It is considered useful to conduct studies to develop transcultural approach skills of physiotherapists.

Key Words: physiotherapy student, cultural experiences, ethnocentrisim, cross-cultural adaptation, intercultural sensitivity.

KAYNAKLAR

1. Seviğ Ü, Tanrıverdi G. Kültürlerarası Hemşirelik. 2. Baskı, İstanbul: İstanbul Tıp Kitabevi, 2012.
2. Orhon N, Yılmaz A. Küreselleşme ve Kültürlerarası İletişim. 1. Baskı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2013.
3. Esen E, Yazıcı Z. Onlar Bizim Hemşehrimiz Uluslararası Göç ve Hizmetlerin Kültürlerarası Açılımı. Ankara: Siyasal Kitabevi, 2011.
4. Köse S, Tetik S, Ercan C. Örgüt Kültürünü Oluşturan Faktörler. CBÜ İİBF Yöneke 2001; 7(1): 219-242.
5. Erdoğan İ. İşletmelerde Davranış. 7. Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayım, 2007.
6. Bilgiçer MC. Kültürlerarası Yönetim: Konaklama İşletmeleri Çalışanlarının Kültürlerarası Uyum Becerileri Üzerine Bir Çalışma. Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İzmir, (Yrd. Doç Dr. Gürhan AKTAŞ), 2011.
7. Özen, S. Sağlık ve Sosyokültürel Yapı Değişkenleri. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 1994; 5: 133-145.
8. Türk Dil Kurumu. Erişim Tarihi: 17 Şubat 2014. http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5cd82b35d71b73.83750036
9. Güvenç B. Kültürün abc'si. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları; 2015.
10. Şişman M. Örgütler ve Kültürler. 1. Baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2002.
11. Dönmezer S. Toplum Bilim. 12. Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayım, 1999.
12. Güvenç B. Antropoloji. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1993.
13. Hofstede G, Hofstede GJ, Minkov M. Cultures and Organizations: Software of the Mind. Ebook: McGraw Hill, 2010: p. 7-9. Erişim Tarihi: 10 Şubat 2014 [https://e-
edu.nbu.bg/pluginfile.php/900222/mod_resource/content/1/G.Hofstede_G.J.
Hofstede_M.Minkov%20-%20Cultures%20and%20Organizations%20-%20Software%20of%20the%20Mind%203rd_edition%202010.pdf](https://e-
edu.nbu.bg/pluginfile.php/900222/mod_resource/content/1/G.Hofstede_G.J.
Hofstede_M.Minkov%20-%20Cultures%20and%20Organizations%20-%20Software%20of%20the%20Mind%203rd_edition%202010.pdf)

14. Ügeöz P. Kültürlerarası İletişim. İstanbul: Üstün Eserler Yayınevi, 2003. s.23.
15. Eroğlu F. Davranış Bilimleri. 15. Baskı, İstanbul: Beta Basım Yayım, 2009.
16. Özkalp E. Örgütlerde Davranış. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1995.
17. Yeşil S. Kültürel Farklılıkların Yönetimi ve Alternatif Bir Strateji: Kültürel Zeka. KMU İİBF Dergisi 2009; 11(16): 100-131.
18. Özkalp E, Kocacık F. Davranış Bilimlerine Giriş. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1991: s. 294.
19. Parekh B. Çokkültürlülüğü Yeniden Düşünmek, Çeviri: Bilge Tanrıseven. Ankara: Phoenix Yayınları, 2002: s. 215-220.
20. American Psychological Association. Guidelines on Multicultural Education, Training, Research, Practice and Organizational Change for Psychologists. American Psychologist. 2003; 58(5): 377-402.
21. Kongar E. Küreselleşme, Mikro Milliyetçilik, Çokkültürlülük, Anayasal Vatandaşlık. Erişim Tarihi: 10 Mayıs 2014. https://www.kongar.org/makaleler/mak_kum.php.
22. Kaya İ. Azınlıklar, Çokkültürlülük ve Mardin. DÜ ZGEF Dergisi 2007; 9: 44-55.
23. Vatandaş C. Küreselleşme Sürecinde Toplumsal Kimlikler ve Çokkültürlülük. 1. Baskı, İstanbul: Değişim Yayınları, 2002: s. 18.
24. Kartarı A. Kültür, Farklılık ve İletişim: Kültürlerarası İletişimin Kavramsal Dayanakları. 1. Baskı, İstanbul: İletişim Yayınları, 2014: s. 35-36.
25. James M. Interculturalism: Theory and Policy. London: The Baring Foundation, 2008: p. 2.
26. Tural N. Küreselleşme İletişim Kültürlerarasılık. İstanbul: Kırmızı Yayınları, 2006: s. 115.
27. Logie Nacar N. Yabancı Dil Öğretiminde Kültürel Becerinin Oluşturulmasının Önemi ve Budunbilimsel Boyut. İÜ HAYEF Dergisi 2004; 1: 173-180.
28. Üstün E. Öğretmen Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılık ve Etnikmerkezcilik Düzeylerini Etkileyen Etmenler. Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, (Prof. Dr. Münire ERDEN), 2011.

29. Yalçın C. Çokkültürcülük Bağlamında Türkiye'den Batı Avrupa Ülkelerine Göç. CÜ Sosyal Bilimler Dergisi 2002; 26(1): 45-60.
30. Bhawuk DPS, Brislin R. The Measurement of Intercultural Sensitivity Using The Concepts of Individualism and Collectivism. Int J Intercult Rel 1992; 16(4): 413-436.
31. Bae SY, Song H. Intercultural Sensitivity and Tourism Patterns Among International Students in Korea: Using a Latent Profile Analysis. Asia Pac J Tourism Res 2017; 22(4): 436-448.
32. Chen GM, Starosta WJ. Intercultural Communication Competence: A Synthesis. Communication Yearbook. 1996; (19): 353-383.
33. Taylor SN, Bright D. Open-Mindedness and Defensiveness in Multisource Feedback Processes: A Conceptual Framework. J Appl Behav Sci 2011; 47(4): 432-460.
34. Neuliep JW, James CM. The Development of a U.S. and Generalized Ethnocentrism Scale. Communication Research Reports. 1997; 14(4): 385-398.
35. Sumner WG. Folkways. Boston: Athenaeum Press, 1906: p. 13.
36. Lewis MC. The Cultural Exchange of Europe and Africa. Ebony Jr 1982; 10(1): 6-8.
37. ER S. Kültürlerarası İletişim, Budunmerkezcilik ve Öteki. Journal of İstanbul Kültür University 2005, 1: 9-18.
38. Tsukasa N. Bridging Japanese/North American Differences. California: Sage Publications, 1994: p. 89.
39. Dong Q, Day KD, Collaço CM. Overcoming Ethnocentrism Through Developing Intercultural Communication Sensitivity and Multiculturalism. Pacific and Asian Communication Association 2008; 11(1): 27-39.
40. Kartarı A. Farklılıklarla Yaşamak: Kültürlerarası İletişim. 2. Baskı, Ankara: Ürün Yayınları, 2006.
41. Karaman SY. Sosyo-Kültürel Adaptasyon Sürecinde Yabancı Uyruklu Üniversite Öğrencilerinin Kültürlerarası İletişim Duyarlılığı. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, (Prof. Dr. Şükrü BALCI), 2018.

42. Uluç N. Anlaşılmaz Olan Aslında Kim. Pivolka. 2003; 2(9): 3-4.
43. Davis SL, Finney SJ. Examining the Psychometric Properties of the Cross-Cultural Adaptability Inventory. Annual Meeting of the American Educational Research Association, Chicago, 2003.
44. Obuz E. 1975 Yılında Türkiye'den KKTC'ye Göç Etmiş Bireylerde Kültürlerarası Adaptasyon ve Benlik Saygısı İlişkisi. Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Lefkoşa, (Yrd. Doç. Dr. Ezgi ULU), 2019.
45. Brown SD, Lent RW. Career Development and Counseling: Putting Theory and Research to Work. Hoboken: John Wiley & Sons Incorporated, 2004: p. 499.
46. Fantini AE. A Central Concern: Developing Intercultural Competence. Brattleboro: SIT Occasional Papers Series, 1994; 1: 25-42.
47. Karaeminoğulları A, Doğan A, Bozkurt S. Kültürlerarası Adaptasyon Envanteri (Cross Cultural Adaptability Inventory - CCAI) Üzerine Bir Araştırma. SDÜ İİBF Dergisi 2009; 14(1): 331-349.
48. Temel Eğinli A. Kültürlerarası Yeterliliğin Kazanılmasında Kültürel Farklılık Eğitimlerinin Önemi. Öneri Dergisi 2011; 9(35): 215-227.
49. Spitzberg BH, Changnon G. Conceptualizing Intercultural Competence. In: The Sage Handbook of Intercultural Competence. Deardorff DK, Ed. Thousand Oaks: Sage Publications, 2009: p. 2-52.
50. Öğüt N. Kültürlerarası Duyarlılık Düzeyi ile Etnikmerkezcilik, Yaşam Doyumu ve Mutluluk Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Konya, (Doç. Dr. Hasret AKTAŞ, Prof. Dr. Şükrü BALCI), 2017.
51. Güven MS. Kültürlerarası İletişim Engelleri: 1991'den Günümüze Türkiye-Ermenistan İlişkileri Örneği. IntJSCS 2015; 4: 105-111.
52. Cırhinlioğlu Z. Sağlık Sosyolojisi. 7. Baskı, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2018.
53. Kızılcılık, S. Türkiye'nin Sağlık Sistemi. İzmir: Saray Kitapevleri, 1996.

54. Taylor SL, Lurie N. The Role of Culturally Competent Communication in Reducing Ethnic and Racial Healthcare Disparities. *Am J Manag Care* 2004; 10: 1-4.
55. Kıdak LB, Aksaraylı M. Yatan Hasta Memnuniyetinin Değerlendirilmesi ve İzlenmesi: Eğitim ve Araştırma Hastanesi Uygulaması. *DEÜ SBE Dergisi* 2008; 10(3): 87-122.
56. Higginbottom GMA. Heart Health-Associated Health Beliefs and Behaviors of Adolescent Of African and African Caribbean Descent in Two Cities in the Kingdom. *J Adv Nurs* 2000; 32(5): 1234-1242.
57. Rassool, GH. The Crescent and Islam Healing Nursing and the Spiritual Dimension. Some Coniderations Towards an Understanding of the Islamic Perspectives on Caring. *J Adv Nurs* 2000; 32(6): 1476-1484.
58. Zahr LK, Hattar-Pollara M. Nursing Care of Arap Children: Consideration of Cultural Factors. *J Pediatr Nurs* 1998; 13(6): 349-355.
59. Mattson S. Providing Culturally Competent Care. *Awhonn Lifelines* 2000; 4(5): 37-39.
60. Tortumluoğlu G, Okanlı A, Özer N. Hemşirelik Bakımında Kültürel Yaklaşım ve Önemi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 2004; 1(1): 1-12.
61. Spector RE. Cultural Diversty in Health and Illness. *J Transcult Nurs* 2002; 13(3): 197-199.
62. Noorderhaven NG. Intercultural Differences: Consequences for the Physical Therapy Profession. *Physiotherapy* 1999; 85(9): 504-510.
63. Gulas CJ. Establishing the Reliability of Using the Inventory For Assessing the Process of Cultural Competence Among Healthcare Professionals with Physical Therapy Students. Faculty of the Graduate School of Saint Louis University, Doctoral Thesis, St. Louis, 2005.
64. Gordon SP. An Exploration of Educators' Perceptions Concerning the Multicultural Education of Students in New England Physical Therapist Programs. The Graduate School the University of Maine, Doctoral Thesis, Orono, (Suzanne Estler, Ph.D.), 2006.

65. Bulduk S, Tosun H, Ardiç E. Türkçe Kültürlerarası Duyarlılık Ölçeğinin Hemşirelik Öğrencilerinde Ölçümsel Özellikleri. *J Med Ethics* 2011; 19(1): 25-31.
66. Tanrıverdi G, Okanlı A, Şıpkın S, Özyazıcıoğlu N, Akyıl R. The Evaluation of the Cultural Differences Experienced by Nursing and Midwifery Students in Nursing. *DEUHFED* 2010; 3(3): 117-122.
67. Rengi Ö, Polat S. Sınıf Öğretmenlerinin Kültürel Farklılık Algıları ve Kültürlerarası Duyarlılıkları. *ZfWT* 2014; 6(3): 135-156.
68. Yılmaz F, Göçen S. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Kültürlerarası Duyarlılık Hakkındaki Görüşlerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *ADYÜ SBE Dergisi* 2013; 6(15): 373-392.
69. Mason C, Sparkes VJ. Widening Participation in Physiotherapy Education. *Physiotherapy* 2002; 88(5): 276-284.
70. Paun-Mirsu A, Tucker CM, Herman KC, Hernandez CA. Validation of A Provider Self-Report Inventory for Measuring Patient Centered Cultural Sensitivity In Health Care Using A Sample of Medical Students. *J Community Health* 2010; 35: 198-207.
71. Harper MG. Evaluation of The Antecedents of Cultural Competence. College of Nursing at The University of Central Florida, Doctoral Thesis, Florida, (Professor Jacqueline Byers), 2008.
72. McArthur LH, Greathouse KR, Smith ER, Holbert D. A Quantitative Assessment of the Cultural Knowledge, Attitudes, and Experiences of Junior and Senior Dietetics Students. *J Nutr Educ Behav* 2011; 43(6): 464-472.
73. Neuliep JW, Chaudoir M. A Cross Cultural Comparison of Ethnocentrism Among Japanese and United States College Students. *Communication Research Reports* 2001; 2(18): 137-146.
74. Demir A, Demir S. Erasmus Programının Kültürlerarası Diyalog ve Etkileşim Açısından Değerlendirilmesi Öğretmen Adaylarıyla Nitel Bir Çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi* 2009; 2(9): 95-105.
75. Cai H, Brown JD, Deng C, Oakes MA. Self-Esteem and Culture: Differences in Cognitive Self-Evaluations or Affective Self-Regard? *Asian J Soc Psychol* 2007; 10:162-170.

76. Şahin CA. Turkish Erasmus Student's Level of Cross-Cultural Adaptation. Researcher: Social Science Studies 2017; 5(8): 38-48.
77. Egelioglu Cetişli N, Işık G. Hemşirelik Öğrencilerinin Empati Düzeylerine Göre Kültürlerarası Duyarlılıkları. İKÇÜ SBFD 2016; 1(1): 27-33.
78. Banos RV. Intercultural Sensitivity of Teenagers: A study of Educational Necessities in Catalonia. Intercultural Communication Studies 2006; 15(2): 16-22.
79. Holme K, Nokelainen P, Tirri K. Relationship of Gender and Academic Achievement to Finnish Student's Intercultural Sensitivity. High Ability Studies 2009; 20(2): 187-200.
80. Penbek Ş, Yurdakul D, Cerit AG. Intercultural Communication Competence: A Study About The Intercultural Sensitivity of University Students Based on Their Education and International Experiences. European and Mediterranean Conference on Information Systems. July 13-14 2009, İzmir.
81. Fretheim AM. Assessing the Intercultural Sensitivity of Educators in an American International School. Faculty of the Graduate School of the University of Minnesota, Doctoral Thesis, Minnesota, (R. Michael Paige), 2007.
82. Anderson P, Lawton L, Rexeisen R, Hubbard AC. Short-Term Study Abroad and Intercultural Sensitivity: A Pilot Study. Int J Intercult Rel 2006; 30(4): 457-469.

EKLER

EK-1: Özgeçmiş

Kişisel bilgiler;

Adı:	Zeynel Abidin	Soyadı:	ÇAPA
Doğum Yeri:	Konya	Doğum Tarihi:	02.09.1987
Uyruğu:	TC	Telefon:	25355242592
Email:	fztzacapa@hotmail.com		

Eğitim düzeyi;

	Mezun Olduğu Kurum	Mezuniyet Yılı
Doktora		
Yüksek Lisans		
Lisans	Dumlupınar Üniversitesi	2009
Lise	Göhlisar (Yabancı Dil Ağırlıklı) Lisesi	2005

İş Deneyimi;

Görevi	Kurum	Süre (Yıl)
Fizyoterapist	Buhara Tıp Merkezi / Erzurum	2009 - 2010
Fizyoterapist	Özel Çare Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi / Konya	2010 - 2011
Fizyoterapist	Özel Öncü İletişim Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi \ Dinar	2011 - 2013
Fizyoterapist	Özel Öncü İletişim Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi \ Isparta	2013 - Devam ediyor
Ücretli Öğretim Elemanı	Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü	2014 - Devam ediyor
Yabancı Dilleri	KPDS/ÜDS Puanı	(Diğer) Puanı
İngilizce	71,25	

EK-2: Gönüllü Onam Formu

Sayın Katılımcı,

Bu araştırma Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsüne bağlı olarak bir yüksek lisans tezi çalışması olarak yürütülmektedir. Amaç; Fizyoterapi öğrencilerinin kültürlerarası yaklaşım özelliklerinin incelenmesidir. Veri toplama formunda kimlik bilgileriniz yer almamaktadır. Vereceğiniz bilgilerin doğruluğu araştırmanın niteliği açısından önemlidir. Elde edilen bilgiler amacı dışında kesinlikle kullanılmayacaktır.

Stajlarınız esnasındaki deneyimlediğiniz farklılıkları, etnikmerkezcilik, kültürlerarası adaptasyon ve kültürlerarası duyarlılık düzeylerinizi belirlemeye yönelik anketler uygulanacaktır.

Bu uygulama yaklaşık 30 dakika sürecektir. Uygulanan anketler sonucunda kültürlerarası yaklaşım özellikleriniz belirlenecektir. Çalışmaya katılmanın sizin açınızdan herhangi bir riski bulunmamaktadır. Araştırmaya katılımınızın isteğe bağlıdır ve istediğiniz zaman, herhangi bir cezaya veya yaptırıma maruz kalmaksızın, hiçbir hakkını kaybetmeksizin araştırmaya katılmayı reddedebilir veya araştırmadan çekilebilirsiniz.

Bilgilendirilmiş Gönüllü Olur Formundaki tüm açıklamaları okudum. Bana, yukarıda konusu ve amacı belirtilen araştırma ile ilgili yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen kişi tarafından yapıldı. Araştırmaya gönüllü olarak katıldığımı, istediğim zaman gerekçeli veya gerekçesiz olarak araştırmadan ayrılabileceğimi ve kendi isteğime bakılmaksızın araştırmacı tarafından araştırma dışı bırakılabileceğimi biliyorum. Söz konusu araştırmaya, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın kendi rızamla katılmayı kabul ediyorum.

Bu formun imzalı ve tarihli bir kopyası bana verildi.

İMZA:

Katılımcı ile görüşen araştırmacı

Adı-Soyadı / Unvanı: Zeynel Abidin ÇAPA / Fizyoterapist

Adres: Hızırbey Mahallesi 1573 Sokak Sevgi Sitesi A Blok No:8 D:3
Merkez/Isparta

Telefon: 05543789285

İmza:

EK-3: Kişisel Bilgiler

- 1) Öğrenim gördüğünüz kurum? .....
- 2) Sınıfınız? 1 ( ) 2 ( ) 3 ( ) 4 ( )
- 3) Cinsiyetiniz? K ( ) E ( )
- 4) Kaç yaşındasınız? .....
- 5) Uyruğunuz? TC ( ) diğer ( )
- 6) Doğum yeriniz? .....
- 7) Fizyoterapistlik mesleğini tercih etme durumunuz?
İsteyerek ( ) İstemeyerek ( )
- 8) Fizyoterapistlik mesleğini tercih etme nedeniniz?
  - a. İş bulma kolaylığı / ekonomik nedenler
  - b. İstedğim bir meslek olması
  - c. Ailemin isteği
  - d. Öğretmenlerimin yönlendirmesi
  - e. Diğer .....
- 9) Lisans eğitiminiz sırasında yaşadığınız deneyimleri düşündüğünüzde mesleğe bakış açınızı nasıl değerlendirirsiniz?
  - a. Olumlu yönde değişti
  - b. Olumsuz yönde değişti
  - c. Hiçbir fikrim yok
- 10) Fizyoterapi eğitiminiz sırasında öğrenci değişim programı ile (Erasmus, Sokrates vb.) başka bir ülke üniversitesinin fizyoterapi bölümünde eğitim almak ister misiniz?
Hayır ( ) Evet ( )
- 11) Mezuniyet sonrasında yurtdışında çalışmak ister misiniz?
Hayır ( ) Evet ( )
- 12) Yetiştığınız, başka deyişle en uzun süreyle yaşadığınız coğrafi bölge?
  - a. Akdeniz
  - b. Doğu Anadolu
  - c. Ege
  - d. Güneydoğu Anadolu
  - e. İç Anadolu
  - f. Karadeniz
  - g. Marmara
  - h. Türkiye dışı
- 13) Yetiştığınız, başka deyişle en uzun süreyle yaşadığınız yerleşim birimi?

İl .....

İlçe .....

Köy .....

- 14) Yetiştirdiğiniz bölge/yerleşim yeri haricinde bir bölgede bulundunuz mu? Bulundunuz ise en uzun süreyle bulunduğunuz bölgeyi belirtiniz.
Hayır ( ) Evet ( ) bölge: .....
- 15) Yurt dışında bulundunuz mu? Bulundunuz ise ne kadar süreyle olduğunu belirtiniz.
Hayır ( ) Evet ( ) süre: .....
- 16) Ailenizde Türkçe dışında yabancı dil/lehçe konuşuluyor mu? Konuşuluyorsa belirtiniz.
Hayır ( ) Evet ( ) dil/lehçe: .....
- 17) Çevrenizde (aileniz hariç) Türkçe dışında yabancı dil/lehçe konuşuluyor mu? Konuşuluyorsa belirtiniz.
Hayır ( ) Evet ( ) dil/lehçe: .....
- 18) Türkçe dışında bir dil/lehçe biliyor musunuz? Biliyorsanız belirtiniz.
Hayır ( ) Evet ( ) dil/lehçe: .....
- 19) Farklı kültürlerden (dil, inanç, gelenek vb. farklı olan) ve/veya ülkelerden arkadaşınız var mı?
Hayır ( ) Evet ( )
- 20) Farklı kültürel/etnik gruplara ait bir yemeği tattınız mı?
Hayır ( ) Evet ( )
- 21) Farklı kültürel/etnik gruplara ait bir film ya da belgesel izlediniz mi?
Hayır ( ) Evet ( )
- 22) Farklı kültürel/etnik gruplara ait sanat, tarih, tiyatro, müzik, yemek gibi alanlarda herhangi bir kursuna katıldınız mı?
Hayır ( ) Evet ( )
- 23) Farklı kültürel/etnik gruplar için önemli bir festival, konser ya da sosyal olaya katıldınız mı?
Hayır ( ) Evet ( )
- 24) Farklı kültürel/etnik gruplardan takım arkadaşlarıyla bir sportif faaliyette bulundunuz mu?
Hayır ( ) Evet ( )
- 25) Farklı kültürel/etnik gruplardan bir yazarın kaleme aldığı bir kitap okudunuz mu?
Hayır ( ) Evet ( )
- 26) Farklı kültürel/etnik gruplardan olan fizyoterapist, doktor, diş hekimi, diyetisyen, hemşire gibi profesyonellerden sağlık hizmeti aldınız mı?
Hayır ( ) Evet ( )
- 27) Farklı kültürel/etnik gruplardan olan esnaf ve marketlerden alışveriş yaptınız mı?
Hayır ( ) Evet ( )

EK-4: Deneyimlenen Farklılıklar Anketi

Lütfen her soru için tek bir şık işaretleyiniz. Teşekkürler...

Stajlarınız esnasında farklı kültürlerden (dil, inanç, gelenek vb. farklı olan) ve/veya ülkelerden bireylere fizyoterapi hizmeti verdiniz mi?

- A) Evet B) Hayır

Farklı kültürlerden (dil, inanç, gelenek vb. farklı olan) ve/veya ülkelerden olan bu bireylere fizyoterapi hizmeti verirken zorluk yaşadınız mı?

- A) Evet B) Hayır

Fizyoterapi hizmeti verme esnasında kültürel farklılıkları deneyimlediniz mi?

- A) Evet B) Hayır.

Deneyimlediğiniz bu kültürel farklılıkları hangi başlık altında tanımlarsınız.

- A) İletişim engeli
B) İnanç
C) İletişim engeli ve inanç farklılıkları
D) Yaşam stili
E) Tümü (iletişim, inanç, yaşam stili)

Kültürel farklılıklar fizyoterapi uygulamanıza ne yönde yansır.

- A) Negatif B) Pozitif C) Cevapsız

Yantınız Negatif ise nedeni hangisidir?

- A) İletişimdeki zorluklar
B) Onları fizyoterapiye ikna etmedeki zorluklar

Yantınız Pozitif ise nedeni hangisidir?

- A) Farklı kültürleri tanıma şansı
B) Fizyoterapiye çok boyutlu katılım

EK-5: Etnikmerkezcilik Ölçeği

	<i>Asağıdaki ifadeleri hızlıca okuyunuz ve ilk izleniminize göre cevap veriniz. Cevaplarınızı 1 ile 5 arasında, düşüncenizi en iyi tanımlayan numara ile gösteriniz. Bu ölçekte “doğru” veya “yanlış” cevaplar olmadığını unutmayınız ve mümkün olduğu kadar içten cevaplar vermeye özen gösteriniz.</i>	Hiç katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen katılıyorum
	<i>Teşekkürler...</i>					
1	Diğer birçok kültür benim kültürümle kıyaslandığında geri kalmıştır.	1	2	3	4	5
2	Benim kültürüm diğer kültürlere örnek olmalıdır.	1	2	3	4	5
3	Diğer kültürlerin insanları benim kültür ortamıma gelince tuhaf davranırlar.	1	2	3	4	5
4	Diğer kültürlerdeki yaşam biçimleri de benim kültürümdekiler kadar meşrudur (geçerlidir).	1	2	3	4	5
5	Diğer kültürler benim kültürüme daha çok benzemeye çalışmalıdır.	1	2	3	4	5
6	Diğer kültürlerin değerleri ve gelenekleriyle ilgilenmiyorum.	1	2	3	4	5
7	Benim kültürümdeki insanlar başka kültürlerdeki insanlardan pek çok şey öğrenebilir.	1	2	3	4	5
8	Diğer kültürlerdeki pek çok insan kendileri için neyin iyi olduğunu bilmiyorlar.	1	2	3	4	5
9	Diğer kültürlerin değerlerine ve geleneklerine saygı duyarım.	1	2	3	4	5
10	Pek çok insan benim kültürümdeki insanlar gibi yaşasaydı daha mutlu olurdu.	1	2	3	4	5
11	Farklı kültürlerden pek çok arkadaşım var.	1	2	3	4	5
12	Benim kültürümdeki insanlar neredeyse dünyadaki en iyi yaşam biçimine sahiptir.	1	2	3	4	5
13	Diğer kültürlerdeki yaşam biçimleri benim kültürümdekiler kadar meşru (geçerli) değildir.	1	2	3	4	5
14	Diğer kültürlerin değerlerine ve geleneklerine karşı çok ilgiliyim.	1	2	3	4	5
15	Benden farklı olan insanları da kendi değerlerimle yargılam.	1	2	3	4	5
16	Kendime benzeyen insanları erdemli olarak görürüm.	1	2	3	4	5
17	Benden farklı insanlarla işbirliği yapmam.	1	2	3	4	5
18	Benden farklı olan insanlara güvenmem.	1	2	3	4	5
19	Diğer kültürlerden insanlarla etkileşim kurmaktan hoşlanmam.	1	2	3	4	5
20	Diğer kültürlerin değerlerine ve geleneklerine karşı çok az saygım var.	1	2	3	4	5

EK-6: Kùltürlerarası Adaptasyon Envanteri

	<i>Asağıdaki ifadeleri hızlıca okuyunuz ve ilk izleniminize göre cevap veriniz. Düşüncenizi en iyi tanımlayan ifadeye x işareti koyunuz. Bu ölçekte “doğru” veya “yanlış” cevaplar olmadığını unutmayınız ve mümkün olduğu kadar içten cevaplar vermeye özen gösteriniz.</i>						
		Kesinlikle doğru değil	Doğru değil	Pek doğru değil	Kısmen doğru	Doğru	Kesinlikle doğru
1	Yeni koşulların oluşturduğu streste baş etme yollarım vardır.	1	2	3	4	5	6
2	Başka bir kültürde de iyi bir yaşam sürdürebileceğime inanıyorum.	1	2	3	4	5	6
3	İnsanlarla iletişim kurduğumda onların düşüncelerini ve hislerini anlamaya çalışırım.	1	2	3	4	5	6
4	Nerede olursam olayım, hayatla baş edebilme yeteneğime güvenirim.	1	2	3	4	5	6
5	Farklı insanlarla iletişim kurmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5	6
6	Aşına olmadığım ortamlarda bile amaçladığım şeyi başarabileceğimi hissedirim.	1	2	3	4	5	6
7	Farklı bir kültüre ilişkin gaf yaptığımda gülüp geçebilirim.	1	2	3	4	5	6
8	Farklı insanlarla aynı ortamda bulunmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5	6
9	Başkalarının beni nasıl gördüklerine ilişkin algılamalarım gerçekçidir.	1	2	3	4	5	6
10	Farklı kültürlerden gelen insanlarla beraber çalıştığım zaman, onlardan kabul görmek benim için önemlidir.	1	2	3	4	5	6
11	Özel ilgi alanlarımız farklı olan birçok arkadaşım vardır.	1	2	3	4	5	6
12	Tüm insanların, hangi ırktan olursa olsun, eşit değerde olduklarına inanırım.	1	2	3	4	5	6
13	Yeni şeyler denemekten hoşlanırım.	1	2	3	4	5	6
14	Şu andakinden, daha sakin bir yaşam tarzını benimsemek durumunda kalsaydım, oldukça tedirgin olurudum.	1	2	3	4	5	6
15	Kendine güveni olmayan insanların, kendilerine güvenmeleri konusunda onları cesaretlendiririm.	1	2	3	4	5	6
16	Benden farklı geçmişe sahip birçok adaydan birini seçip işe almam gerekse en doğru kararı vereceğimden eminim.	1	2	3	4	5	6
17	Eğer fikirlerim benden farklı olan insanların fikirleri ile çatışırsa, başkalarınınkini yerine kendi fikirlerimi takip ederim.	1	2	3	4	5	6
18	Dünyanın herhangi bir yerinde yaşayabilir ve yaşamdan zevk alabilirim.	1	2	3	4	5	6
19	Benden farklı olan insanların yanındayken olduğum gibi davranmaktan ziyade onları etkilemek benim için daha önemlidir.	1	2	3	4	5	6
20	Benden farklı olsalar da insanların ne hissettiğini	1	2	3	4	5	6

	algılayabilirim.						
21	Kolaylıkla arkadaşlık kurabilirim.	1	2	3	4	5	6
22	Benden farklı olan insanlarla birlikteyken kendimi yalnız hissederim.	1	2	3	4	5	6
23	Yeni yiyecekleri denemekten hoşlanmam.	1	2	3	4	5	6
24	Her kültürün sunacak değerli bir şeyi olduğuna inanırım.	1	2	3	4	5	6
25	Değerlerimi paylaşmayan insanların arasındayken bile kendi kişisel değerlerimi savunurum.	1	2	3	4	5	6
26	Yeni bir ortamda veya koşulda yaşamaya başlayıp başarısız olsam da, yine de kendimi sevmeye devam ederim.	1	2	3	4	5	6
27	Benden farklı olan insanları anlama konusunda iyi değilimdir.	1	2	3	4	5	6
28	İnsanların kültürel farklılıklarının, hakkımdaki algılamalarını nasıl etkilediğine dikkat ederim.	1	2	3	4	5	6
29	Yeni deneyimler yaşamak hoşuma gider	1	2	3	4	5	6
30	Yabancı çevrelerde bile, tek başına vakit geçirmekten hoşlanırım.	1	2	3	4	5	6
31	Benden çok farklı olan insanlarla birlikte çalışırken cesaretim nadiren kırılır.	1	2	3	4	5	6
32	Beni tanıyan insanlar, beni başkalarının farklılıklarına hoşgörü göstermeyen biri olarak tarif ederler.	1	2	3	4	5	6
33	Hareketlerimin başkaları üzerinde nasıl bir etki yarattığımı dikkate alırım.	1	2	3	4	5	6
34	Alışılmadık durumlara karşı pozitif bir tutum ile yaklaşmak benim için zordur.	1	2	3	4	5	6
35	Çevremdekiler benden farklı değerlere sahip olsalar bile, yine de ben kendi değerlerime göre karar veririm.	1	2	3	4	5	6
36	Yeni bir kültürde karşılaşabileceğim her türlü olumsuz duygularla baş edebilirim.	1	2	3	4	5	6
37	Benden farklı olan insanlarla karşılaştığım zaman, onların farklılıkları ile ilgili olarak yargılayıcı bir duyguya kapılırım.	1	2	3	4	5	6
38	Benden farklı olan insanlarla beraberken, onların davranışlarını kendi kültürleri çerçevesinde yorumlarım.	1	2	3	4	5	6
39	Koşulların belirsiz olduğu ortamlarda bile çalışabilirim.	1	2	3	4	5	6
40	Benden farklı olan insanlarla karşılaştığım zaman, onlar hakkında daha fazla şey öğrenmek isterim.	1	2	3	4	5	6
41	Bireysel değer sistemim, diğer insanların değerlerine uymaya değil, kendi inançlarıma dayalıdır.	1	2	3	4	5	6
42	Yeni ve bilinmedik ortamlarda doğru iletişim kurabilme yeteneğime güvenirim.	1	2	3	4	5	6
43	Benden farklı düşünen insanlarla sohbet etmekten hoşlanırım.	1	2	3	4	5	6
44	Yeni veya yabancı bir çevrede olduğum zaman açık fikirli davranırım.	1	2	3	4	5	6

45	Kusurlarımı ve eksikliklerimi başkalarının bunları nasıl gördüğüne bakmadan kabul edebilirim.	1	2	3	4	5	6
46	Kendi kültürel geçmişleri ne olursa olsun, başkalarının bana saygı duymasını beklerim.	1	2	3	4	5	6
47	Yeni insanlarla veya durumlarla karşılaşmanın stresi ile baş edebilirim.	1	2	3	4	5	6
48	Benden farklı olan insanlarla yüz-yüze geldiğimde, onlardan hoşlanacağımı düşünürüm.	1	2	3	4	5	6
49	Farklı kültürlerden insanlar ile konuşurken, beden diline dikkat ederim.	1	2	3	4	5	6

EK-7: Kùltùrlerarası Duyarlılık Òlçeđi

	<i>Asağıdaki ifadeleri hızlıca okuyunuz ve ilk izleniminize göre cevap veriniz. Düşüncenizi en iyi tanımlayan ifadeye x işareti koyunuz. Bu ölçekte “doğru” veya “yanlış” cevaplar olmadığı unutmayınız ve mümkün olduğu kadar içten cevaplar vermeye özen gösteriniz. Teşekkürler...</i>	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
1	Farklı kùltürlerden olan insanlarla iletişimde bulunmaktan hoşlanırım.	1	2	3	4	5
2	Diğer kùltürlerden olan insanların dar görüşlü olduğunu düşünürüm.	1	2	3	4	5
3	Farklı kùltürlerde olan insanlarla iletişim kurarken kendimden oldukça eminimdir.	1	2	3	4	5
4	Farklı kùltürlerden olan insanların karşısında konuşmakta çok zorlanırım.	1	2	3	4	5
5	Farklı kùltürlerden olan insanlarla iletişim kurarken her zaman ne söyleyeceğimi bilirim.	1	2	3	4	5
6	Farklı kùltürlerden olan insanlarla iletişim kurarken oldukça sosyal olabilirim.	1	2	3	4	5
7	Farklı kùltürlerden olan insanlarla birlikte olmaktan hoşlanmam.	1	2	3	4	5
8	Farklı kùltürlerden olan insanların değerlerine saygı duyarım.	1	2	3	4	5
9	Farklı kùltürlerden olan insanlarla iletişim kurarken kolayca telaşlanırım.	1	2	3	4	5
10	Farklı kùltürlerden olan insanlarla iletişim kurarken kendime güvenirim.	1	2	3	4	5
11	Farklı kùltürdeki akranlarım hakkında bir kanıya varmadan önce beklemeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
12	Farklı kùltürlerden olan insanlarla birlikteyken genellikle cesaretim kırılır.	1	2	3	4	5
13	Farklı kùltürlerden olan insanlara karşı açık fikirliyimdir.	1	2	3	4	5
14	Farklı kùltürlerden olan insanlarla iletişim kurarken nezaket kurallarına daha dikkat ederim.	1	2	3	4	5
15	Farklı kùltürlerden olan insanlarla iletişim kurarken genellikle kendimi yararsız hissedirim.	1	2	3	4	5
16	Farklı kùltürlerden olan insanların davranış biçimlerine saygı duyarım.	1	2	3	4	5
17	Farklı kùltürlerden olan insanlarla iletişim kurarken olabildiğince çok bilgi edinmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
18	Farklı kùltürlerden olan insanların görüşlerini kabul edemem.	1	2	3	4	5
19	İletişimimiz boyunca kùltürel olarak farklı olan akranlarımın imalı yorumlarına karşı hassasım.	1	2	3	4	5
20	Kendi kùltürümün diğer kùltürlerden daha iyi olduğunu	1	2	3	4	5

	düşünürüm.					
21	İletişimimiz boyunca kültürel olarak farklı olan akranlarıma genellikle olumlu yaklaşırım.	1	2	3	4	5
22	Kültürel olarak farklı insanlarla uğraşmak zorunda kalacağım durumlardan kaçınırım.	1	2	3	4	5
23	Kültürel olarak farklı olan akranlarıma karşı anlayışımı, genellikle sözlü/sözsüz iletişim ile belli ederim.	1	2	3	4	5
24	Kültürel olarak farklı olan akranlarımla aramızdaki farklılıklardan keyif alırım.	1	2	3	4	5

EK-8: Etik Kurul Onayı

KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARAR FORMU

ETİK KURUL BİLGİLERİ	ETİK KURULUN ADI	Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Klinik Araştırmalar Etik Kurul Başkanlığı			
	AÇIK ADRESİ:	S.D.Ü. Doğu Kampüsü Tıp Fakültesi Dekanlığı Binası – ISPARTA			
	TELEFON	246.2113704			
	FAKS	246.2371165			
	E-POSTA				
BASYURU BİLGİLERİ	ARAŞTIRMANIN AÇIK ADI	Fizyoterapi Öğrencilerinin Kültürlerarası Yaklaşım Özelliklerinin İncelenmesi			
	ARAŞTIRMA PROTOKOL KODU				
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACI UNVANI/ADI/SOYADI	Sorumlu : Yrd. Doç. Dr. Ferdi BAŞKURT Yardımcılar : Yüksek Lisans Öğrencisi Zeynel Abidin ÇAPA			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ UZMANLIK ALANI	Fizyoterapi ve Rehabilitasyon			
	KOORDİNATÖR/SORUMLU ARAŞTIRMACININ BULUNDUĞU MERKEZ	Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı			
	DESTEKLEYİCİ				
	DESTEKLEYİCİNİN YASAL TEMSİLCİSİ				
	ARAŞTIRMANIN FAZİ VE TÜRÜ	FAZ 1	☐		
		FAZ 2	☐		
		FAZ 3	☐		
		FAZ 4	☐		
		Gözlemsel ilaç çalışması	☐		
İlaç dışı klinik araştırma		☐			
	Diğer ise belirtiniz : Anket Çalışması				
ARAŞTIRMAYA KATILAN MERKEZLER	TEK MERKEZ ☒	ÇOK MERKEZLİ ☐	ULUSAL ☒	ULUSLARARASI ☐	
DEĞERLENDİRİLEN BELGELER	Belge Adı	Tarihi	Versiyon Numarası	Dili	
	ARAŞTIRMA PROTOKOLÜ			Türkçe ☐ İngilizce ☐ Diğer ☐	
	BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU	29.04.2013		Türkçe ☒ İngilizce ☐ Diğer ☐	
	OLGU RAPOR FORMU			Türkçe ☐ İngilizce ☐ Diğer ☐	
	ARAŞTIRMA BROŞÜRÜ			Türkçe ☐ İngilizce ☐ Diğer ☐	
DEĞERLENDİRİLEN DİĞER BELGELER	Belge Adı	Açıklama			
	SIGORTA	☐			
	ARAŞTIRMA BÜTÇESİ	☐			
	BIYOLOJİK MATERYEL TRANSFER FORMU	☐			
	İLAN	☐			
	YILLIK BİLDİRİM	☐			
	SONUÇ RAPORU	☐			
	GÜVENLİLİK BİLDİRİMLERİ	☐			
DİĞER:	☐				

KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU KARAR FORMU

KARAR BİLGİLERİ	Karar No: 127	Tarih: 08.05.2013
	Yukarıda bilgileri verilen başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmamın/çalışmamın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve uygun bulunmuş olup araştırmamın/çalışmamın başvuru dosyasında belirtilen merkezlerde gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel sakınca bulunmadığına toplantıya katılan etik kurul üye tam sayısının salt çoğunluğu ile karar verilmiştir. Klinik Araştırmalar Hakkında Yönetmelik kapsamında yer alan araştırmalar/çalışmalar için Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu'ndan izin alınması gerekmektedir.	

KLİNİK ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU	
ETİK KURULUN ÇALIŞMA ESASI	Klinik Araştırmalar Hakkında Yönetmelik, İyi Klinik Uygulamaları Kılavuzu
BAŞKANIN UNVANI / ADI / SOYADI:	Prof. Dr. Mustafa AKÇAM

Unvanı/Adı/Soyadı	Uzmanlık Alanı	Kurumu	Cinsiyet		Araştırma ile ilişki		Katılım *		İmza
Prof.Dr.Mustafa AKÇAM	Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları	SDÜ Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	
Yrd.Doç.Dr Halil AŞCI	Farmakoloji	SDÜ Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Prof.Dr.A.Nesimi KİŞİOĞLU	Halk Sağlığı	SDÜ Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Prof.Dr.Mustafa TÖZ	Kulak Burun Boğaz Hast.	SDÜ Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Prof.Dr.Fatih GÜLTEKİN	Tıbbi Biyokimya	SDÜ Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Prof.Dr.Serpil DEMİRCİ	Nöroloji	SDÜ Tıp Fakültesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	
Prof.Dr.Doğan ERDOĞAN	Kardiyoloji	SDÜ Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Doç.Dr.Mekin SEZİK	Kadın Hast. ve Doğum	SDÜ Tıp Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Doç.Dr.Zeynep Dilek AYDIN	İç Hastalıkları	SDÜ Tıp Fakültesi	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Yrd.Doç.Dr. Derya YILDIRIM	Ağız Diş ve Çene Radyol.	SDÜ Diş Hek. Fak.	E ☐	K ☒	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Doç.Dr.Metin TOPUCUOĞLU	Hukuk	SDÜ Hukuk Fakültesi	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	
Uzm.Dr. Kenan Ahmet TÜRKDOĞAN	Acil Tıp	Isparta Devlet Hast.	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	
Uzm.Dr.Kadir KARAKUŞ	Ruh Sağlığı ve Hastalıkları	Isparta Devlet Hast.	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	
Uzman Halil KARAKOÇ	Biyomedikal	SDU Arş.Uyg.Hast	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☐	H ☒	
Osman PARÇAOĞLU	Sivil Üye	Fsnaf	E ☒	K ☐	E ☐	H ☒	E ☒	H ☐	

* : Toplantıda Bulunma